

361

S-30

361
S-30

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՅ ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ

ԸՆԿԵՐՈԹԵԱՆ

I-ին եւ II-րդ ՏԱՐԻ

1915 եւ 1916 թ. թ.

Թ Ի Յ Լ Ի Ս

361
S-30

Handwritten signature

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՅ ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

I-ին և II-րդ ՏԱՐԻ

1915 և 1916 թ. թ.

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

=====

ՏՊԱՐԱՆ «ԷԿՈՆՈՄԻԿԱ» ՄԵԾ ՎԱՆՔԻ ՓՈՂՈՑ N 3.
1917

I Ընկերությունն ծագումը

Ինչպէս յայտնի է, 1905 թ. փետրվարին, հայ-թիւրքական ընդհարումների առիթով, Թիֆլիսում կազմվեց կենտրոնական նպաստամատոյց Յանձնաժողով՝ օգնելու համար այդ ընդհարումներից փասվածներին: Այդ Յանձնաժողովը հաստատվեց հանգուցեալ Խրիմեան Կաթողիկոսի Հայրապետական կօնդակով 1905 թ. փետրվ. 14-ին: Ամբողջ հինգ և կէս տարի գործեց նպաստամատոյց Յանձնաժողովը և, հայ ժողովրդի ընդհանուր համալրութիւնը վայելելով, կարողացաւ հանգանակել ժող. կէս միլիօն բուբլի, որով բազմաաւանակ օգնութիւն հասցրեց աղէտաւոր գիւղացիութեանը: Աւարտելով իր բեղմնաւոր գործունէութիւնը, Յանձնաժողովը 1910 թ. յունիսին, ի դէմս իր նախագահ հանգուցեալ առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոսի և անդամներ հանգուցեալ Ալ. Քալանթարի և պ. պ. Հ. Առաքելեանի, բժշկ. Կ. Ստեփանեանի, Ալ. Խատիսեանի և Ալ. Մելիք-Ազարեանի, դիմեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին, ներկայացնելով իր գործունէութեան տեղեկագիրը և մանրամասն հաշիւները բոլոր փաստաթղթերով հանդերձ և յայտնեց, որ որոշել է հիմնել օրինաւոր կանոնադրութեամբ մի մշտական նպաստամատոյց Ընկերութիւն, որի նպատակը լինի օգնել Կովկասի հայ ազգաբնակչութեանը ժողովրդական աղէտների ժամանակ, ներկայացնելով միևնոյն ժամանակ նախագծված Ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը: Եւ որովհետև հաշիւների փակման ժամանակ 1910

յունիսի 1-ին մնացել էր առձեռն պատրաստ զբաղ
75187 ռ. 43 կ., ուստի այդ զբաղը արվեց ի պահ և
շահեցումն Թիֆլիսի Առևտրական Բանկի մէջ՝ մինչև վե-
րոյիշեալ Ընկերութեան հաստատութիւնը:

Սակայն, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս
Մատթէոս II Իգմիրեան և նրա մահից յետոյ ևս ներկայ
վեհափառ Կաթողիկոս Գէորգ Ն պահանջեցին, որ Յանձ-
նաժողովը, իբրև հաստատված Կաթողիկոսից, աւարտելով
իր գործունէութիւնը, յանձնէ նորին Վեհափառութեանը
նաև մնացած գումարը: Այդ առիթով 1913 թ. դեկտ.
1-ի, Թիֆլիսում կայացաւ առաջնորդ Մեսրոպ եպիսկո-
պոսի նախագահութեամբ Յանձնաժողովի նիստը, որին
հրաւիրված էին և մի քանի յայտնի իրաւագէտներ, ու-
րոնց կարծիքները լսելուց յետոյ, Յանձնաժողովը որո-
շեց. «Ուղարկել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին մնացորդ
գումարը պայմանով, որպէսզի նորին Սրբութիւնը յանձնէ
այն առանձին կօնդակով էջմիածնի Սինօղին ի պահեստ
և ի գործադրութիւն բացառապէս այն նպատակի վրա,
որի համար և հանգանակված է գումարը, այսինքն՝ օգ-
նութիւն ցոյց տալու հայ ազգաբնակչութեանը աղէտների
ժամանակ կովկասի շրջանում»: Այդ որոշման համաձայն,
Յանձնաժողովը 1914 թ. յունվ. 11-ին, հանելով Առևտրա-
կան Բանկից եղած գումարը, որ 0/0-ներով դարձել էր
80,000 ռ. և, գնելով 94,600 ռուբլու պետական օբլիգա-
ցիաներ նօմինալ արժողութեամբ, ներկայացրեց Ամե-
նայն Հայոց Կաթողիկոսին:

Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց կարգադրել, որ
այդ գումարը պահվի իբրև անձեռնմխելի և միայն նրա
տոկոսիքը արվի ամեն տարի հայ-թիւրքական ընդհա-
րումներից վճարված հայ զիւղերի ծխական դպրոցներին
նպաստ, և Հայրապետական կօնդակով օրհնեց Յանձնա-
ժողովի գործունէութիւնը:

Թէև նոր Ընկեր. կանոնադրութիւնը Թիֆլիսի նա-
հանգապետից հաստատված էր դեռ 1912 թ. յուլ. 22-ին,
սակայն Ընկերութիւնը իր կանոնաւոր գործունէութիւնը
սկսեց 1915 թ. յունվարի 1-ից, 1914 թ. դեկտ. 28-ի
կայացած անդրանիկ հիմնադիր ժողովից յետոյ, որի ար-
ձանագրութիւնը առաջ է բերվում ստորև:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՐ
ՀԱՅ ՆՊԱՍՏԱՍԱՏՈՅՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի, դեկտեմբերի 28-ին, 1914 թ. ցեր. ժ. 12-ին,
Գրական-Փեղազէտական Մալոնի դահլիճում կայացաւ նո-
րահաստատ Հայ Նպաստամատոյց Ընկերութեան անդրա-
նիկ ժողովը:

Ժողովը բացվեց 45 հոգու ներկայութեամբ: Ժողո-
վին մասնակցում էին նաև Բագուի Մարդասիրական Ըն-
կերութեան և զաղթականներին օգնող յանձնաժողովի
նախագահ Հայկ Տէր-Միքայէլեանը, ինչպէս և նոյն զաղ-
թականներին օգնող յանձնախմբի ներկայացուցիչ Երուանդ
Թաղիանոսեանը:

Հ. Առաքելեանը, բանալով նիստը, ղեկուցեց հե-
տևեալը.

«Տիկնայք և պարոնայք! Ձեզ լաւ յայտնի է, որ 1905
թ. սկզբին, երբ ծագեցին հայ-թիւրքական ընդհարում-
ները, Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնը, ժողով գումարե-
լով հայոց առաջնորդարանում, ընտրեց Նպաստամատոյց
Յանձնաժողովը, որին պաշտոն յանձնեց փախստական-
ներին և ընդհարումներից վճարված հայ ազգաբնակչու-
թեանը օգնութիւն հասցնել և խնամել: Եւ որովհետև այդ
ժամանակ Գօլիցինեան ըէ՛րիմ էր և անհնարին էր ստա-
նալ կառավարութիւնից թույլտուութիւն մի ընկերութեան
հաստատութեան համար, ուստի Յանձնաժողովը գործեց
Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հովանաւորութեան ներքոյ
և նրանից ստացաւ իր հաստատութեան կոնդակը:

«Ձեզ յայտնի է նոյնպէս, որ այդ Յանձնաժողովը գործեց մօտ 6 տարի, 1905—1910 թ. ժամանակամիջոցում, գործեց ամենամեծ եռանդով և արդիւնաւորութեամբ, կարողացաւ մօտ կէս միլիօն բուբլի հանգանակելով, օգնել աղէտեալներին, զլիսաւորապէս զիւղացի ազգաբնակիւթեան, վերաշինելով աւերեալ տներ, զիւղական տնտեսութիւններ, ժառանգարելով նրանց բժշկական, երկրագործական, դրամական օգնութիւն: Եւ երբ զաղարեցրեց իր գործունէութիւնը, նա իր դրամարկով ունէր 75000 բուբլուց աւելի խնայված գումար, որ յետոյ դարձաւ 94,600 բուբլի:

«Երբ Յանձնաժողովը զաղարեցրեց իր գործունէութիւնը, նախ՝ որովհետեւ որ այլեւ կարիք չը կար, երկրորդ՝ որովհետեւ կառավարութիւնը չէր ձանաչում նրան պաշտօնապէս, քանի որ նա չունէր պատշաճաւոր իշխանութիւնից հաստատված կանոնադրութիւն, միաժամանակ Յանձնաժողովի կազմից մնացած 5 անդամների մէջ (Ա. Մելիք-Ազարեան, Ա. Խատիսեան, բժ. Կ. Ստեփանեան, Հ. Առաքելեան և Ա. Քալանթար) միտք ծագեց վերածել Յանձնաժողովը մի մշտական «Հայ նպաստամատոյց Ընկերութեան», որի նպատակը լինէր բացառապէս օգնութիւն հասցնել կովկասի և կովկասում ապաստանած հայ ազգաբնակիւթեանը՝ ժողովրդական աղէտների ժամանակ: Կանոնադրութեան ծրագիրը, որ խմբագրվեց զլիսաւորապէս հանգուցեալ Ալ. Քալանթարի ձեռքով, հաւանութիւն գտաւ նաեւ հանգուցեալ Մատթէոս Բ. Իզմիրլեանի կաթողիկոսի կողմից և հաստատվեց 1912 թւին, սակայն նոյն Ընկերութիւնը մի քանի պատճառներով չսկսեց և յետագայից իր գործունէութիւնը և իր մօտ ունեցած գումարը 94600 բ. յաւձնեց էջմիածնի Սինօզին այն պայմանով, որ նրա տոկոսիքը գործադրվի հայ-թուրքական ընդհանրամեութեան վրա, իսկ զրամագրուիւր պահի իբրեւ ֆօնդ՝ ժողովրդական աղէտների դէպքում գործադրելու:

«Եւ ահա այսօր, երբ ծագել է ժողովրդական մի ամենամեծ աղէտ՝ զաղթականական խոշոր հոսանք թիւրքիայից և Պարսկաստանից, անհրաժեշտ է դարձել նպաստամատոյց Ընկերութեան գործունէութիւնը, ուստի և

նա կեանքի է կոչվում: Եւ թէպէտ կան այլ ընկերութիւններ, ժամանակաւոր կօմիտէաներ թէ Թիֆլիսում, թէ այլ քաղաքներում զաղթականների օգնելու համար, սակայն աղէտը այնքան լայնածավալ է և կարիքն այնքան մեծ, որ տասնեակ ընկերութիւններ անգամ անբաւարար են բոլոր կարիքներին զոհացումն տալու և բոլոր աղէտները դարմանելու: Մեր նոր Ընկերութիւնը, անշուշտ, բաւակցութեան մէջ կը մտնի համանման նպատակ ունեցող հայկական ընկերութիւնների և կօմիտէաների հետ՝ գործողութեան միութիւն և համերաշխութիւն հաստատելու և աշխատանքը բաժանելու համար:

«Յայտարարելով ժողովը բացված, քանի որ կանոնադրութեամբ պահանջված անդամների թիւը կայ, առաջարկում եմ ընտրել նախագահ և քարտուղար ու անցնել օրակարգին»:

Ժողովը միաձայն նախագահ ընտրեց Հ. Առաքելեանին և քարտուղար Գ. Մելոյեանին:

Նախագահը կարգաց նոր Ընկերութեան կանոնադրութեան էական կէտերը, որոնք են.—

1) Ընկերութեան նպատակն է՝ օգնութիւն հասցնել հայ ժողովրդին անբերրիութեան, վարակիչ հիւանդութիւնների տարածման, հեղեղների, մեծ հրդեհների և զանազան ժողովրդական աղէտների դէպքերում՝ կովկասի շրջանում:

2) Իր նպատակին հասնելու համար Ընկեր. կազմակերպում է օգնող մասնաժողովներ, բժշկական խմբեր, միջերբների պահեստներ և նման հիմնարկութիւններ, խնդրելով օրէնքի պահանջած դէպքում համապատասխան թոյլտուութիւն:

3) Ընկերութիւնը բաղկացած է երկու սեռի անդամներից անսահման թւով ա) պատւաւոր, բ) աջակից և գ) խակական (վերջիններս վճարում են տարեկան 3 բուբլի):

4) Վարչութիւնը բաղկացած է Ընկերութեան նախագահից, 6 անդամից և 4 փոխանգամից, որոնք ընտրվում են 3 տարի ժամանակամիջոցով:

5) Ընկերութիւնը բաց է ամբողջ ճիւղեր և՛ գաւառներում:

Ապա նախագահն առաջարկեց իբրև օրակարգի խընդիրներ 1) որոշել Ընկերութեան առաջիկայ գործունէութեան ծրագիրը 2) ընտրել վարչութիւն և սալ նրան հրահանգ՝ գործելու այդ ծրագրի համաձայն:

Բոլոր ժողովականները, ի թիւս որոց և Բագուից եկածները, համակրութեամբ ողջունեցին նոր Ընկերութեան ծնունդը, համարելով նրա գոյութիւնն անհրաժեշտ և կարևոր:

Նախագահ Հ. Առաքելեան առաջարկում է ժողովին որոշել թէ ժողովը պէտք է այժմ, գաղթականներին օգնելու հարցից դուրս, ուրիշ հարցերով ևս զբաղվէ:

Ստ. Մախրասեան.—Այսօր անհրաժեշտ է միայն ընտրել վարչութիւն և անմիջապէս գործի դիմել, քանի որ հարցը հրատապ է և անյետաձգելի:

Յ. Սպենդիարեան.—Ողջունելով նոր Ընկերութեան հաստատութիւնը, պարտք եմ համարում յայտնել, որ Նպաստամատոյց Ընկ. աշողութիւն կունենայ այն դէպքում, երբ հասարակութիւնը իր խառատ նուէրները հանգէս բերէ: Պէտք է աշխատել, որ նոր Ընկերութիւնը մրցութեան մէջ չը մտնի գոյութիւն ունեցող համանման ընկերութիւնների հետ, օրինակ՝ Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան հետ, որի կանոնադրութիւնը նոյնպէս աղէտեալներին օգնելու կէտեր է պարունակում:

Յ. Ղորղանեան.—Մենք այսօր հաւաքված ենք ոչ թէ տեսական խնդիրներ լուսաբանելու, այլ անմիջապէս գործի անցնելու, ուստի և անհրաժեշտ է անցնել վարչութեան ընտրութեան, առանց հաշւի առնելու այլ ընկերութիւնների հետ ոչ ցանկալի մրցութեան հարցը, որովհետեւ ներկայ ճգնաժամին հազիւ թէ բացասական մրցութեան մէջ մտնեն գոյութիւն ունեցող միւս ընկերութիւնները: Մենք կընտրենք վարչութիւն և կը յանձնառարենք նրան՝ նախորդ Նպաստամատոյց Յանձնաժողովից մնացած գումարի մասին ստոյգ զեկուցումն տալ յետագայ ժողովին:

Բժիշկ Վ. Արծրունի.—Յանկալի է ստեղծել մի կենտրոնական մարմին, որ անմիջապէս օգնութիւն ցոյց տայ գաղթականներին: Ուրիշ ընկերութիւններ ծանրաբեռնվա-

են այլ հոգսերով և իրանց ոյժերի միայն մի մասը կարող են նուիրել, մինչ Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը կարող է բացառապէս նուիրվել այդ գործին և համախմբել իր շուրջը նաև միւս ընկերութիւնները: Հէնց այս տեսակէտից էլ կարևոր է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի միջնորդութեան և աջակցութեան դիմել:

Յ. Տէր-Գրիգորեան.—Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը կարող է գործել միայն այն դէպքում, երբ մի խոշոր գումար լինի նրա արամադրութեան ներքոյ, հակառակ դէպքում նա ոչինչ անել չէ կարող: Ինչպէս լավում է, գաղթականների համար Թիֆլիսի քաղաքագլխի մօտ բաւական մեծ գումար կայ, արդեօք չի՞ կարելի դիմել և խնդրել, որ մասն և բաժին հանվի նրանից հայ կարօտեալներին ևս:

Ս. Կանայեան.—Եղած առարկութիւնները որքան և ընդունելի լինեն, այնուամենայնիւ չեն խանգարում, որ մի նոր մարմին ևս ստեղծվի մեր շուրջը տիրող ծով կարիքի դիմաց: Հէնց աշխատանքի բաժանման տեսակէտից կարևոր են շատ մարմիններ:

Գր. Վարդանեան.—Իւրաքանչիւր ընկերութիւն իր շուրջը կարող է խմբել այլ ընկերութիւններ միայն իր խելամիտ և եռանդուն գործունէութեամբ: Այսօր կարիքն է մեզ ստիպում նոր ընկերութիւն կազմել, ապա ուրեմն միւս մարմինները արգելք չեն հանդիսանայ Նպաստամատոյց Ընկերութեան:

Ա. Աթանասեան.—Այստեղ խօսք եղաւ պ. Սատիսեանի մօտ գտնված մեծ գումարի մասին: Պէտք է յայտնեմ, որ Ռուսաստանի Քաղաքների Միութեան փոխադրած գումարն է այդ, որ և ծախսվելու է համաձայն այդ Միութեան ցուցումների, Նպաստ. Ընկերութեան հրապարակ գալը միտնգամայն կարևոր է և այժմէական:

Հ. Համբարձումեան.—Փոյութիւն ունեցող ընկերութիւնները չեն խանգարի, որ կազմվի Նպաստամատոյց Ընկերութիւն՝ ներկայիս ծով կարիքի դիմաց:

Պ. Աթանասեան.—Քանի որ նախկին Նպաստամատոյց Յանձնաժողովը իր անցեալ գործունէութեամբ յայտնի է դարձել հասարակութեանը և ձեռք բերել որոշ փոր-

ձառութիւն, ապա ուրեմն նա կարող է իր սուղիկայ գործունէութիւնը արդիւնաւէտ դարձնել և իր շուրջը խմբել միւս ընկերութիւնները:

Եր. Թաղիանոսեան. — Կենտրոնական ընկերութիւն ստեղծելու մասին խօսելը և նման տենդեց ցոյց տալը առ այժմ անտեղի է և վաղաժամ: Ապագայում գործն ինքը կը մատնանշէ Ընկերութեան բնութիւնը: Սակախ իր գրաւելիք դիրքից, Նպաստամատոյց Ընկերութեան հրապարակ գալը խիստ կարևոր է և այժմէական, որովհետև հայ ժողովրդի կրած պէտքը բազմազան է ու սոսկալի. և ես ողջունում եմ նրա ծնունդը: Որքան էլ կամենանք այժմեանից կենտրոնական մարմնի բնոյթ տալ նրան և կենդրոնացնել գործերը, չենք կարող, որովհետև Ընկերութեան լիազօրները անխուսափելիօրէն պէտք է գործունենան տեղական մարմինների հետ, որոնք և լայն չափով աջակցութիւն են ցոյց տալու նրանց գործունէութեանը: Նպաստամատոյցի լիազօրները պէտք է գործեն տեղական մարմինների հետ համերաշխ ու ձեռք-ձեռքի տուած:

Յ. Սպենդիարեան. — Երբ ես փոքր ինչ առաջ շեշտեցի, թէ մի գուցէ այս Ընկերութիւնը առաջ բերէ ոչ ցանկալի մրցութիւն միւս ընկերութիւնների կողմից, ի նկատի ունէի այն հանգամանքը, որ իւրաքանչիւր ընկերութեան լիազօրներն աշխատում են՝ լայն շրջաններ գրաւել յօգուտ իրանց ընկերութեան և գործել այդ ուղղութեամբ: Դրա համար էլ այս նորակազմ Ընկերութիւնը պէտք է բանակցութեան մէջ մտնէ գոյութիւն ունեցող միւս ընկերութիւնների հետ, որպէսզի ոչ ցանկալի շփումներ առաջ չը գնան: Նպաստամատոյցի փառաւոր գործունէութեան ժամանակ լայն չափով գաւառն է հանդէս եկել իր աջակցութեամբ: Այժմ ևս պէտք է գաւառական մարմիններին արժէք ու նշանակութիւն տալ և նրանց աջակցութեանը դիմել: Ըղջունում եմ նոր Ընկերութեան հանդէս գալը և անկեղծօրէն ցանկանում եմ աջողութիւն:

Շ. Տէր-Միքայէլեան. — Ես Բագուից Թիֆլիս եմ եկել յառկապէս գաղթականներին վերաբերեալ գործը կանոնաւորելու և տեղական մարմինների հետ խորհրդակցելու:

գործողութեան որոշ և համերաշխ սիստեմ մտցնելու համար: Բագուում կայ գաղթականներին օգնող ընկերութիւն, որ և իր գործը կատարում է, բայց նա անկարող է միայնակ բաւարարութիւն տալ ծովացած կարիքին. աւելին կասեմ. մեր գործունէութեանը լայն չափով օգնութեան է հասնելու նաև ուսաց հասարակական կարծիքը: Ընտրվելիք նոր վարչութիւնը պէտք է ամեն ջանք գործ դնէ՝ իր գործունէութիւնը յարմարեցնելու միւս ընկերութիւնների գործունէութեան: Ներկայումս աղէտն այն աստիճան ցնցող է, որ նրա առաջ պէտք է չը քանան անձնական մանր հաշիւները և խժբժանքները: Ցանկալի է, որ բոլոր ընկերութիւնները ձեռք ձեռքի տուած ստեղծեն մի համերաշխ գործունէութիւն:

Նախագահ Շ. Առաքելեան, ամփոփելով վիճաբանութիւնները, շեշտեց, որ, յիշաւի, ինչպէս մատնանշեցին պ. պ. Երևանդ Թաղիանոսեանը և Հայկ Տէր-Միքայէլեանը, այս Ընկերութիւնը միայնակ անկարող կը լինի շօշափելի արդիւնք ցոյց տալ. նոր Ընկերութիւնը բնաւ չէ ձգտում կենտրոնական մարմին հանդիսանալ. բացի դրանից՝ նա ժամանակաւոր մարմին չէ, այլ մնայուն, և կոչված է օգնութիւն ցոյց տալ հայ ժողովրդին, ժողովրդական աղէտների ժամանակ: Նա կը գործէ իբրև կրտսեր ընկերութիւն իր անդրանիկ եղբայր միւս ընկերութիւնների հետ: Եւ որպէսզի հնարաւոր լինի նախ և առաջ գործի դիմել, անհրաժեշտ է անմիջապէս դիմել վարչութեան ընտրութեան, որին և յանձնել մշակելու գործունէութեան ծրագիրը, բանակցելու Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հետ՝ 94,600 ռ. վերադարձնելու մասին, նաև բանակցելու միւս ընկերութիւնների հետ և հետեանքը զեկուցանել ընդհանուր ժողովին: Եւ ի նկատի ունենալով, որ Նպաստամատոյց Ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը հաւանութիւն է գաել դեռ հանգուցեալ Մատթէոս Բ.-ըդ Կաթողիկոսի կողմից, ցանկալի է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ Ն' ի հովանաւորութիւնը խնդրել:

Ժողովը, հաւանութիւն տալով այս առաջարկին, որոշեց դիմել վարչութեան ընտրութեան:

Ընկերութեան նախագահ ընտրվեց միաձայն պ. Սլէքսանդր Մելիք-Ագարեան:

Վարչութեան անդամներ և փոխանդամներ ընտրվեցին՝ 35 քուէարկողներէ մասնակցութեամբ՝ հետեւեալ անձինք՝

1) Հ. Առաքելեան. — 31 ձայն, 2) Յ. Սպենդիարեան՝ 32 ձայն, 3) Ա. Աթանասեան՝ 29 ձայն, 4) բժիշկ Վ. Արծրունի՝ 26 ձայն, 5) տիկ. Հ. Մարտիրոսեան՝ 27 ձայն, 6) Ստ. Կանայեան՝ 25 ձայն, 7) բժիշկ Կ. Ստեփանեան՝ 25 ձայն, 8) տիկ. Իւլ. Սպենդիարեան՝ 23 ձայն, 9) Գր. Վարդանեան՝ 22 ձայն, 10) Սամս. Չերքէզեան՝ 22 ձայն.

Որովհետեւ բժիշկ Կ. Ստեփանեան և Ստ. Կանայեան հաւասար թւով ձայներ էին ստացել, նրանց մէջ վիճակ ձգվեց և վիճակն ընկաւ Ս. Կանայեանին, ուստի որոշվեց առաջին 6-ին համարել Վարչութեան անդամ, իսկ վերջին 4-ին՝ փոխ-անդամ։ Սակայն, ի նկատի ունենալով, որ Ընկերութեան առաջ մեծ գործունէութիւն կայ զբոսավազ, որոշվեց փոխ-անդամներին ևս հրաւիրել Վարչութեան նիստերին ձայնի իրաւունքով։

Յերեկվայ ժամը 4-ին նախագահը, շնորհակալութիւն յայտնելով, փակեց ժողովը։

Ծանօթ.— Ա. Մելիք-Աղարեան յարգելի պատճառներով հրաժարվեց նախագահի պաշտօնից։ Ընկերութեան անդամների երկրորդ ընդհանուր ժողովը, կայացած յունվարի 11-ին, լիաձայն նախագահ ընտրեց Դաւիթ-Խան Աւան-Իւզբաշեանին, որ տուեց իր համաձայնութիւնը։

II Ընկերութեան վարչական կազմը 1915/6 թ. թ.

Վարչութիւնը իր անդրանիկ նիստը ունեցաւ Գրական-Գեղարվեստական Սալօնում 1915 թ. յունվարի 2-ին, ներկայութեամբ տ. տ. Հ. Մարտիրոսեանի և Իւլիա Սպենդիարեանի, պ. պ. Հ. Առաքելեանի, բժ. Վ. Արծրունու, Ա. Աթանասեանի, Ստ. Կանայեանի և Գր. Վարդանեանի։

Այս նիստում ընտրվեցին փոխ-նախագահ՝ Հ. Առաքելեան և գանձապահ՝ տ. Սպենդիարեան։

1915 թ. ընթացքում Վարչութեան կազմի մէջ եղան հետեւեալ փոփոխութիւնները. ապրիլ և մայիս ամսում հրաժարվեցին անդամութիւնից պ. պ. Յ. Սպենդիարեան, բժ. Վ. Արծրունի և Ս. Չերքէզեան, իսկ օգոստ. 11-ին կայացած ընդհանուր ժողովում ընտրվեցին Վարչութեան նոր անդամներ՝ պ. պ. Աւ. Եղեկեան, Ստ. Մալխասեան, Մ. Արամեան և Ա. Միլեան. վերջինս սակայն շուտով հրաժարվեց։

1915 թ. ընթացքում Վարչութիւնը ունեցաւ ընդամենը 28 նիստ, որոնց անդամները յաճախել են

Դ. Խ. Աւան-Իւզբաշեան	11 անգամ
Հ. Առաքելեան	28 »
Ստ. Կանայեան	17 »
Ա. Աթանասեան	18 »
Գր. Վարդանեան	19 »
Բժշ. Վ. Արծրունի	9 »

Ստ. Մալխասեան	6	անգամ
Աւ. Եղեկեան	6	»
Մ. Արամեան	6	»
տ. Իւլ. Սպէնդիարեան	23	»
տ. Հ. Մարտիրոսեան	24	»

Վարչութեան քարտուղարի պաշտօնը 1915 թ. կատարել են՝ սկզբում Ստ. Կանայեան, ապա գործավար Ս. Եսայեան, իսկ վերջում Ստ. Մալխասեան. յուլիսի վերջին տ. Սպէնդիարեան հրաժարվեց գանձապահի պաշտօնից:

Վարչութեան նիստերը, մինչև սեփական գրասենեակ վարձելը, տեղի էին ունենում նախագահ պ. Դ. Խ. Իսկախանի բնակարանում և երբեք «Մշակի» խմբագրատանը. Ըսկերութեան համար սեփական գրասենեակ ժամանակաորապէս վարձվեց յունիս ամսում Սօլօմոնովսկայա փող. № 21 տ. Ս. Հէջուբեանի տանը:

1916 թ. ընթացքում Վարչութիւնը ունեցել է 30 նիստ, որոնց մասնակցել են.

Դ. Խան Աւան-Իւզբաշեան	12	անգամ
Հ. Առաքելեան	22	»
Ստ. Մալխասեան	14	»
Աւ. Եղեկեան	25	»
Մ. Արամեան	22	»
Ստ. Կանայեան	20	»
տ. Հ. Մարտիրոսեան	18	»
տ. Իւլ. Սպէնդիարեան	17	»
Ս. Աթանասեան	11	»
Դր. Վարդանեան	3	»

Մալխասեանի բացակայութեան ժամանակ նրան փոխարինող Ա. Նազարէթեան (Իբրև արհեստանոցների մասնաժ. անգամ) 11 »

Վարդանեան և Աթանասեան քաղաքից երկար ժամանակ բացակայ են եղել: Բացակայ է եղել նոյնպէս Ստ. Մալխասեան, որ լիազօրի պաշտօնով Վան էր գնացել, իսկ կարճ ժամանակով բացակայել են Հ. Առաքելեան և տ. Իւլ. Սպէնդիար: Գանձապահի պաշտօնը կատարել է Ս. Արամեան, իսկ քարտուղարի պաշտօնակատար եղել է Ս. Եսայեան, որ և գործավար ու հաշուապահ:

III Ընկերութեան գործունեութիւնը

Հանդէս գալով հայութեան զլխին պայթած սոսկալի աղէտի օրերում, երբ պատերազմի պատճառով Հայաստանը աւերվում և տաճարն ու վրա էր լինում, իսկ թիւրքական սրից ու հրից ճողոված տարաբաղդ հայ ժողովրդի բեկորները ապաստան էին որոնում իրանց կովկասաբնակ եղբայրների մօտ, Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը, բնականաբար, չէր կարող անտարբեր մնալ դէպի այդ սոսկալի աղէտը՝ և իր ամենաառաջին հոգսը չը չինել հայ փախստականներին օգնելու գործը։ Այդ նկատմամբ Վարչութիւնը իր առաջին իսկ նիստում որոշեց՝ նուիրել Նպաստամատոյցի գործունէութիւնն առ այժմ բացառապէս թիւրքահայ փախստականների օգնութեանը և գործել միւս կազմակերպութիւնների հետ համերաշխաբար։ Անմիջապէս տպագրել տալով Ընկերութեան կանոնադրութիւնը հայերէն և ռուսերէն, Վարչութիւնը հետամուտ եղաւ ամենից սուղ ձեռք բերել նիւթական միջոցներ, որի առիթով և մամուլի մէջ տպագրեց հետեւեալ կոչը հայերէն և ռուսերէն։

Հայ պատմութեան մէջ, կարելի է ասել, անօրինակ է ներկայ գաղթականական հոսանքը, որ ծայր տուեց Թիւրքիայից և Պարսկաստանից։

Մեծ է հսկայական և համազգային աղէտը, բայց և կարող է նա դարձանվել, եթէ միայն մենք կարողանանք նպատակայարմար միջոցներ գտնել։

Ամենանպատակայարմար միջոցը—հարկը հազարաւոր փախստականներին իրանց հայրենիքը, օջախը վերադարձնելն է և նպաստելը՝ վերսկսելու իրանց մայր հողի մշակումը։

Առանց սեփական հողի չը կայ փրկութիւն։

Ուրեմն հնարաւորութիւն, միջոց տանք փախստականներին վերադառնալ իրանց տեղերը, հերկել, մշակել իրանց հողերը, որպէսզի ազատվեն նախ՝ սովի ուրուականից, երկրորդ՝ իրանց հողերը չը զրաւվեն ուրիշներից։

Իսկ երբ վերադարձի հնարաւորութիւնն եղաւ, պէտք է փախստականներին հայթայթել լծկան տաւար, սերմացու և ուղարկել երկիր։

Եւ Հայ Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը, որ շարունակութիւնն է Կենտ. Նպաստամատոյց Յանձնաժողովի, որ իր գործունէութեան զլխաւոր առարկան դարձրել էր հայ-թիւրքական ընդհարումներից քայքայված գաղացիական տնտեսութիւն-

ների վերաշինութիւնը, այժմ ևս ստանձնել է փախստականներին օգնելու այդ ճիւղը և սիստեմը, թողնելով խնամատարութեան միւս հոգսերը այլ կազմակերպութիւններին:

Հայ նպաստամատոյց Ընկերութիւնը պատրաստութիւններ պէտք է տեսնէ, որ կարողանայ գործնանը, առաջին իսկ հնարաւորութեամբ, — իսկ այդ հնարաւորութիւնը օրաւուր հեշտանում է, — նորից ետ ուղարկել փախստականներին, գոնէ հողագործ տղամարդկանց, հայթայթելով նրանց լծկան տաւար, սերմացու և վերահաստատելով մայր Հայաստանի բայքայված գիւղացիական տնտեսութիւնը, որ հիմն է ազգային գոյութեան:

Ահա այս ամենակարևոր և կենսական կարիքի և պահանջի համար անհրաժեշտ է, որ հայ հասարակութիւնը, սկսեալ ունեւորից մինչև չունեւորը, շտապէ ժամ առաջ աջակցել Ընկերութեան իր առատ և սրտաբուխ նուէրներով, և զբաղուի հնարաւորութիւն տայ Ընկերութեան՝ իրագործել այն մեծ միսսիան, որ ստանձնել է:

Օգնեցէք մեզ, որով օգնած կը լինէք հայ գիւղացիութեան, ազգային գոյութեան այդ հիմնաքարին:

Եւ պէտք է ասել, որ հայ հասարակութիւնը լայն արձագանք տուեց վարչութեան կոչին:

Երբ 1914 թ. դեկտ. 28-ին Ընկերութեան անդամներին անդրանիկ ժողովում յայտարարվեց Ընկերութիւնը բացված, վերջինս ունէր ընդամենը 35 անդամի 3-ական բուրլի անդամավճարներ, այսինքն 105 բուրլի: Սակայն 1915 թ-ի վերջին, ինչպէս կարելի է տեսնել զբաղական հաշւից, Ընկերութիւնը ունեցաւ մուտք 62,443 ր.—70 կ.:

Առաջին խոշոր նուէրը (10,000 բուրլի) տուեց Ընկերութեան նախագահ պ. Գաւթ-Սան Աւան-Իւզբաշեանը, որ և յետագայում յատկապէս յօգուտ որբերի նուիրեց Ընկերութեանը 3000 ր.: Բացի դրանից, պ. Իւզբաշեան նուիրեց նպաստամատոյցին Լինչի յայտնի, «Հայաստան» («Армения») հրատարակութիւնից 500 հատոր յօգուտ Ընկերութեան վաճառելու:

Ապա Ընկերութեան նիւթական միջոցներին մեծապէս նպաստեցին հայ և ռուս մամուլի օրգանները, որոնք ստացան և յանձնեցին յօգուտ նպաստամատոյց Ընկերութեան ուղարկված նուէրները: Այդօրինակ խմբագրութիւնների թւում առաջին տեղը պէտք է տալ «Մշակ» օրաթերթի խմբագրութեանը: (Խմբագրութիւնների ստացած նուէրները տեսնել զբաղական հաշւի մէջ). «Մշակի» խմբագր., բացի Ընկերութեան համար ստացված զբաղական նուէրներից, յանձնեց նպաստամատոյցին նաև Վենետիկի Միսիթարեան վանքի նուիրած «Գեղունիների» մնացած Շնորհակալութեան արժանի է և պ. Տ. Նափաբեան, որ Ընկերութեան բացման օրը, շնորհաւորելով, նուիրեց 10,000 օրինակ «Ղևոնդ Երէցը օրհնում է Վարդան Մամիկոնեանի զօրքը» պատկերից՝ յօգուտ նպաստամատոյցի վաճառելու:

Վարչութիւնը 1915 թ. կազմակերպեց, իր միջոցները ուժեղացնելու համար, միօրեայ հանգանակութիւն տուփերով ու զրքերի վաճառումով Թիֆլիսում, համերգ՝ Արքունական թատրոնում սիմֆօնիկ օրկէստրի մասնակցութեամբ, դասախօսութիւն և, վերջապէս, պատկերների վիճակահանութիւն ու ցուցահանդէս: Այլև վարչութիւնը նպաստեց «Զիթենի» գրական ժողովածուի հրատարակութեանը, վաճառելով ապա այդ յօգուտ Ընկերութեան:

Ընկերութեան համար ոչ նուազ նպաստաւոր հանգամանք էր և այն, որ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կա-

Յողիկոս Գէորգ Ն Իր բարձր հովանաւորութեան տակ առաւ Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը:

Իր գործունէութեան հէնց սկզբից, Վարչութիւնը խորհրդակցութեան հրաւիրեց փախստականներին օգնող հայկական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներին և աշխատեց ստեղծել տալ մի ընդհանուր կենտրոնական մարմին և իրագործել աշխատանքի բաժանման սկզբունքը:

Աւելորդ չէ համարում Վարչութիւնը բերել իր յունվարի 7-ի (1915 թ.) նիստի արձանագրութիւնը:

Ա Ր Զ Ա Ն Ա Գ Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն

7 յունվարի 1915 ամի, ժամը 12-ին առաւօտեան, պ. Տ. Նազարեանի Սալօնում կայացաւ Հ. Նպաստամատոյց Ընկերութեան Վարչութեան բ. նիստը, որին ներկայ էին Թիֆլիսում գոյութիւն ունեցող և փախստականներին խնամող մարմինների ներկայացուցիչները, բացի Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան կից կազմված կենտրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչից:

Պարսկահայերի մասնաժողովի ներկայացուցիչներն էին պ. պ. Արզումանեան Սոսրով և Նազարեան Արտաշէս. Կովկասի հայ օրիորդների ընկերութեան՝ օր, օր. Արզումանեան Արաքսի և Սուլխանեան Աշխէն, Կովկասեան Կոմիտէի քաղաքային յանձնաժողովի փախստականներին օգնող մասնաժողովի կողմից՝ տ. Հեղինէ Աւթանդիւլեան, «Մեղու» Ընկերութեան՝ տիկին Բ. Շահպարտեան: Ներկայ էր նաև պ. Գրիգոր Պապեանը իբրև Բագուի հայոց գաղթականներին օգնող բիւրօյի ներկայացուցիչ: Ընկերութեան անդամներից ներկայ էին պ. պ. Հ. Առաքելեան, Յ. Սպենդիարեան, տ. Իւլիա Սպենդիարեան, Գր. Վարդանեան, Աշ. Աթանասեան, տ. Հայկանուշ Մարտիրոսեան և Ս. Կանայեան:

Հ. Առաքելեանը, բանալով նիստը, յայտնեց, թէ Հ. Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը, որ մնայուն հաստատութիւն է, որոշել է, իր նպատակի համաձայն, ժամանակաւոր կազմված մարմինների հետ համերաշխ գործելու: Արդէն Թիֆլիսից զուրա ևս, օրինակ Երևանում, Վե-

հափառ Հայրապետի հրամանով կազմված է Կեդրոնական կոմիտէ: Անհշտեցւոյ է ուրեմն, որպէսզի փախստականներին օգնող բոլոր մարմինների միջև հաստատվի մի ընդհանուր կապ և գործունէութեան միութիւն ու աշխատանքի բաժանում:

Ժողովականներից հետգհետէ խօսեցին պ. պ. Յ. Սպենդիարեան, Խ. Արզումանեան, Նազարեան, տ. Հ. Աւթանդիւլեան, Ս. Կանայեան, Գր. Վարդանեան, Գր. Պապեան, մատնանշելով գործունէութեան մի ընդհանուր ծրագրի և օգնութեան կանոնաւոր ու համաչափ կատարման անհրաժեշտութիւնը:

Նախագահը, ամփոփելով բոլոր խօսակցութիւնները, յայտնեց, թէ որովհետև այժմ պարզվում է, որ փախստականների կենդրոնավայրը լինելու է Երևանի նահանգը, որ կառավարութիւնը ինքը աշխատում է տեղաւորել փախստականներին, իսկ նուիրաբերութիւններն այժմ ուղարկում են զխաւորապէս Էջմիածին՝ Վեհափառ Հայրապետին, ուստի անհրաժեշտ է և հնարաւոր, որպէսզի զանազան կազմակերպութիւնների միութիւնը կատարվի Վեհափառ Հայրապետի հրաւերով, Էջմիածնում, բոլոր մարմինների ներկայացուցիչներից: Այս միտքը ծագել է և այլ տեղերում:

Ժողովականները, համաձայնելով այս եզրակացութեան, շեշտեցին այն միտքը, թէ լաւ կը լինի, որ մարմինները կազմեն գործունէութեան միութեան մասին կանխապէս մշակված պատրաստի ծրագրի, նախ քան էջմիածին մեկնելը: Որոշվեց հեռագրով խնդրել Զեմստովային Միութեան ներկայացուցիչ պ. Գրիգոր Յւանգուլեանին, որ այժմ գտնվում է Էջմիածնում, Վեհափառ Կաթողիկոսի առաջ պաշտպանէ Ընկերութեան առաջադրելը: Ահա հեռագրի բովանդակութիւնը.

«Այսօր Հայ Նպաստամատոյց Ընկերութեան Վարչութեան նիստում, մասնակցութեամբ տեղական համանման կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչների, որոշվեց խնդրել Ամենայն Հ. Վեհ. Հայրապետից՝ գումարել էջմիածնում, Իր պառուաւոր նախագահութեամբ ժողով թէ Թիֆլիսում թէ այլ քաղաքներում կազմված վերոյիշեալ բոլոր

ընկերութիւնները և կազմակերպութիւնները ներկայացուցիչներին, նրանց գործունէութիւնը միացնելու հայ փախստականներին օգնելու համար: Խորհրդակցութիւնը խնդրում է ձեզին՝ մատուցանել այս միջնորդութիւնը Նորին Վեհափառութեան, ի նկատի առնելով, որ անհրաժեշտ է մշակել գործունէութեան մի ընդհանուր ծրագիր»:

Այնուհետեւ Ընկերութեանս Վարչութիւնը շարունակեց իր նիստը առանձնապէս և կայացրեց հետեւեալ որոշումները. —

1) Համաձայն ընդհանուր ժողովի որոշման, դիմել Վեհափառ Հայրապետին և խնդրել, որ Ընկերութեանս վերադարձվի հայ-թուրքական ընդհարումներին փրկամաններին օգնելու համար հաստատված նախկին Նպաստամատոյց Յանձնաժողովին ի պահ տրված գումարը՝ էջմիածնի սինօդին՝ Նպաստամատոյց՝ Ընկերութեան առաջիկայ գործունէութեան համար:

2) Վարձել մի բնակարան գրասենեակի և պահեստի համար՝ քաղաքի որևէ յարմար վայրում:

3) Նախագծված «փախստականների օրը» հանգանակութիւն կատարել Թիֆլիսի հետ և Կովկասի այլ քաղաքներում:

Ընդառաջելով ըստ ամենայնի համերաշխ գործելու գաղափարին, Վարչութիւնը մեծ համակրութեամբ ողջունեց Վեհափառ Կաթողիկոսի որոշումը՝ կայացնել էջմիածնում բոլոր փախստականամբ ընկերութիւնների ներկայացուցիչներին համագումար մի կենդրոնական մարմին ստեղծելու համար, և իր ներկայացուցիչներով (Ա. Աթանասեան և Հ. Սուքեւեան), ստանալով նախապէս ընդհանուր ժողովին մանդատներ, մասնակցեց 1915 թ. մարտի 1—3 տեղի ունեցած համագումարին, որը, սակայն, սպասած ցանկալի արդիւնքը չը տուեց, որովհետեւ համագումարին մասնակցող 24 ներկայացուցիչներից 22-ը թէև ընդունեցին կենդրոնական մարմին ստեղծելու գաղափարը, բայց Կ. Բ. Հ. Ընկ. և Հ. Գիւղատնտ. Ընկ. ներ-

կայացուցիչները վերապահութեամբ ընդունեցին և այդպիսով այդ գաղափարը մնաց չիրագործված գործնականի մէջ:

Նպաստամատոյց Ընկ. Վարչութեան գործունէութիւնը՝ յընթացս 1915 և 1916 թ. թ. արտայայտվել է հետեւեալ ձեռնարկութիւնների մէջ:

1) Կազմակերպել է մի արշաւախումբ, բաղկացած զիւղատնտեսներ Ա. Աթանասեանից, Ա. Պապաջանեանից և գործակատար Գ. Նիկօլեանից, Ալաշկերտի շրջանի հայ փախստականներին զիւղատնտեսական օգնութիւն ցոյց տալու նպատակով, յատկացնելով դրա համար 20000 ռուբլի. սակայն Վարչութիւնից անկախ պատճառներով, արշաւախումբը անկարող եղաւ իր միասիւն կատարել. ծախսվեց մօտ 6000 ռուբլի գլխաւոր էջմիածնի Նղբ. Օգն. Յանձնաժողովի միջոցով:

2) Կազմակերպել է 2-րդ արշաւախումբը, բաղկացած Վարչութեան անդամներ Հ. Առաքելեանից, Գր. Վարդանեանից և գործակատարներ Յովսէփեանից, Գ. Նիկօլեանից և Քացախեանից՝ Մանազկերտ-Վան գնալու և այնտեղ կենտրոնացած հայ փախստականներին օգնութիւն ցոյց տալու համար, բանալով օրինակ ճաշարան, հիւանդանոց ու արհեստանոց: Արշաւախումբն իր հետ տարաւ ճօթեղէն, զեղօրայք, կարի մեքենաներ և այլ անհրաժեշտ իրեր: Բայց ճանապարհին, Մանազկերտի մօտերը, հանդիպելով ուսական զօրքի նահանջին, արշաւախումբը ստիպված եղաւ վերադառնալ Իգդիրի վրայով էջմիածին, և Մանազկերտի համար իր տարած 24 հակ իրերից կարողացաւ ազատել կորստից միայն 18-ը և բերել բաժանել Երևանում փախստականներին: Արշաւախումբի անդամները գնացին Քանաքեռ, Ներքին-Ախտա և այդտեղ օգնութիւն ցոյց տուին փախստականներին. իսկ յետոյ Գր. Վարդանեանը լիազօրի պաշտօնով անցաւ Ղարաբլին:

Արծափ, վերջում մնաց Խոյուն, Սալմաստում, Վանում
և գնեց անասուն ու սերմացու փախստականների համար՝
թէ նպաստամատոյցի և թէ Միութեան միջոցներով:

3) Բացել է երկու որբանոց, առաջինը Թիֆլիսում
120 որբերի համար 1915 թ. սեպտեմբեր ամսից, երկ-
րորդը՝ Թիֆլիսի նահ. Գորու գաւ. Գարէլի գիւղում՝ 100
որբերի համար 1916 թ. օգոստոս ամսից:

4) Նպաստել է Թիֆլիսում տ. Ս. Վ. Արղութեան-
Ներկայնաբազուկի բացած ապաստարան-դպրոցին:

5) Նպաստել է Գոյիանեան դպրոցի բակում բացված
փախստական երեխաների ճաշարանին:

6) Նպաստել է մի քանի փախստական երեխաների
ուսման գործին:

7) Բացել է Ալաշկերտի գաւառի Բայազետ քաղա-
քում և Արծափ գիւղում երկսեռ երեխաների համար
դպրոցներ, ինչպէս նաև Ընկերութեան երկու որբանոց-
ներում:

8) Նպաստել է Հայ Ազգազրական Ընկերութեան
միջոցով աշխատանք հայթայթելու թիւրքահայ ինտելի-
գենտ մտաւորականներին, հաւաքելով վերջիններս ձեռ-
քով ազգազրական նիւթեր փախստականների մէջ:

9) Միջնորդութիւններ է յարուցել կովկասեան ռազ-
մաբեմի փախստականների գործերը տնօրինող գլխաւոր
լիազօր գեներալ Վ. Մ. Թամամշեանի, պատերազմից վնաս-
վածներին օգնող Կ. Գլխաւոր Կօմիտէտի և Մեծ Իշխանուհի
Տատիանա Նիկօլայեվնայի անուան Կօմիտէտի, ինչպէս նաև
Համառուսական Քաղաքների Միութեան առաջ փախըս-
տականներին օգնելու հարցերի վերաբերմամբ: Այդ միջ-
նորդութիւնների հետևանքն եղաւ այն, որ ա) Վարչու-
թիւնը ստացաւ Կովկասեան Գլխաւոր Կօմիտէտից 15000
ր. թիւրքահայ փախստական արհեստաւորներին աշխա-
տանք ստեղծելու համար, որպիսի նպատակով բացվեցին

ոսկերիչների, ոսկեգօծների, կօշիկարների, տաղձա-
գործների արհեստանոցներ, յատուկ մասնաժողովի ղեկա-
վարութեամբ, որոնց շնորհիւ շատ արհեստաւորներ
կարողանում են ապրել իրանց բնտանիքներով սե-
փական աշխատանքով: Բ) ուղարկել տուեց Դիադինի
շրջանի հայ զաղթականների համար 1000 վեր-
մակ, 2400 ներքնակ, 2400 բարձի երես, 1000
ձեռք կանացի, 500 ձեռք տղամարդու և 250 ձեռք
երեխաների շորեր: Գ) ստացաւ Համառուս. Քաղաքների
Միութեան կովկասեան գլխաւոր լիազօր Ալ. Խատիսեանի
կարգադրութեամբ, Միութեան Թիֆլիսի պահեստից, ինչ-
պէս և զանազան անհատներից, թէ Թիֆլիսում և թէ
գրսից զգեստներ ու սպիտակեղէն, վերմակներ, չուստեր
և այդ ամենը բաժանեց փախստականներին՝ մի մասը Թիֆ-
լիսում, իսկ մի մասը ուղարկելով գաւառները առանձին
մարզկանց ձեռքով: Դ) ստացաւ փախստականներին օգ-
նող քաղաքային յանձնաժողովի նախագահ Հ. Առաքելեա-
նի կարգադրութեամբ Սաբուրթալօյի քաղ. մասնաժողո-
վի բացած ապաստարանի իրերից մի մասը, օրի-
նակ նստարաններ, սեղաններ, պահարաններ, կաթսաներ,
հեռախօս, Ընկերութեանս 1-ին որբանոցի համար, և այլն:

10) Պատրաստել է զենքերալ Թամամշեանի յանձնարա-
րութեամբ փախստականների համար տաք հագուստեղէն
72,785 բուլլի գումարի, և յանձնել նրան 2000 վերմակ,
1925 կիսավերաբիւլ, 2130 տղամարդու բլուզ, 2150 ե-
րեխաների բլուզ, 2050 տղամարդկանց շապիկ, 2490 ե-
րեխաների շապիկ, 2190 տղ. ներքնավարտիկ, 2000 երեխ.
ներքնավարտիկ, 2000 տղ. վարտիկ, 2000 երեխաների
վարտիկ, 2165 կանացի կօֆտա, 2000 կանացի շապիկ,
2000 դօշակի երես, 2050 բարձի երես՝ մեծ, 2000 բարձի
երես՝ փոքր, 4005 գուլպա տղամարդկանց և կանանց և
495 երեխ. գուլպա, ընդամենը 35,370 կտոր, որոնց

գեն. Թամամշեանը Քաղ. Միութեան միջոցով ուղարկեց փախստականներին բաժանելու համար գաւառները:

11) Մասնակցել է Հայաստանի Վերաշինութեան Յանձնաժողովի հետ միասին այն մեծ ձեռնարկութեան, որի կատարումը ռուսաց կառավարութեան կողմից՝ յանձին գեներալ Թամամշեանի, յանձնվեց հայկական երեք ընկերութիւնների Միութեան, նախագահութեամբ Թիֆլիսի թեմական առաջնորդի (Միութիւնը բաղկանում է՝ Կ. Հ. Բ. Ընկ. և նրան կից կենդրոնական Կոմիտէից, Հայ Նպաստամատոյց Ընկ. և նրան կից Հայաստանի Վերաշինութեան Յանձնաժողովից, Հ. Գիւղատնտեսական Ընկ. և նրան կից գիւղատնտեսական յանձնաժողովից): Յիշեալ ձեռնարկութիւնն էր—հայթայթել Վասպուրականի շրջանի հայ փախստական ազգաբնակչութեանը սերմացու, լծկան ու կթան անասուն և երկրագործական գործիքներ: Այդ նպատակին յատկացրված գումարներից Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը ստացաւ իր բաժինը երկու նուագումով՝ 180,000 ռ. և գործադրեց իր լիազօրներ Ստ. Մալխասեանի, Գ. Վարդանեանի, Մ. Մինասեանի և Վարդգեանի ձեռքով և ապա մանրամասն հաշիւը ներկայացրեց գեներալ Թամամշեանին՝ Միութեան միջոցով:

12) Ունեցել է իր լիազօրը Վանի շրջանում (ներկայումս քաղաքագլուխ Թէրզիբաշեան) և նպաստել է Վանի այգիների, աւուների, պարտէզների վերաշինութեանը, որի համար հարկաւոր գումարները տրվել են Հայաստանի Վերաշինութեան Յանձնաժողովի կողմից, իբրև այդ գործի ղեկավարի և Վանի միլիցիան պահպանողի:

13) Ուղարկել է Վան Բ. Լուսինեանին՝ դարբնոց իրերով, թէև այդ արհեստանոցը անկարելի եղաւ բանալ Վարչութիւնից անկախ պատճառներով և գնված իրերը վերցրեց յետոյ Միութիւնը:

14) Բացել է 1916 թ. դեկտեմբերի վերջերից երգ-

րումի մէջ 3-րդ որբանոց 80 երեխաների համար, 50-ը «պրօֆ. Թումայեանի Լօնդօնի Հայ Որբապահ Կոմիտէի» անունով, իսկ 30-ը՝ Լօնդօնաբնակ հայազգի եղբ. Յակոբեանների հայր տէր-Պսակ քահանայի անունով: Սկզբում տախազծված էր էրզրումի որբանոցը, հասածայն Լօնդօնի Որբապահ Կոմիտէի ցանկութեան, բանալ գիւղատնտես. սգարակով հանդերձ Վան քաղաքում, սակայն Վանի շրջանի անապահով գրութիւնն արգելք եղաւ դրան:

15) Տուել է փոխարինաբար Հայաստանի Վերաշինութեան Յանձնաժողովին 12,489 ռ. 02 կ. սրա գործունէութեանը աջակցելու համար:

16) Ուղարկել է յատուկ լիազօր՝ Մ. Մելքումեանին Զուլֆա՝ հայ փախստականների ներգաղթին դէպի Վան օժանդակելու նպատակով: Կարճ ժամանակամիջոցում սահմանից անցնողների մօտ 6000 հոգի աջակցութիւն ու գիւրութիւն ստացան Նպաստամատոյցի լիազօրի օգնութեամբ:

17) Նպաստել է Պարսկաստանում Խօյի, Սուլտայի Բարանդուղի քիւրդախօս ու թիւրքախօս հայ գիւղերին, առկացնելով 1500 ռ., ինչպէս և օգնել է պարսկահայ փախստականների գիւղատնտեսական կարիքներին, յատկացնելով 5000 ռուբլի, փոխադրելով երկու գումարն էլ Ատրպատականի թեմի առաջնորդ Ներսէս եպ. Մելիք-Թանգեանին:

18) Ընտրել է Նպաստամատոյցի կողմ, ց. պ. Սիրական Տէր-Մարտիրոսեանին այն մասնաժողովի մէջ, որ աժանելու է գեներալ Թամամշեանի յատկացրած (էջ-հաճնի եղբ. Օգն. Յանձնաժողովի, Կ. Հ. Բ. Ընկ. և նպաստամատոյցի անունով) 300000 ռ. կառավարական պատը թիւրքահայ վաճառականների և արհեստաւոր-ների միջև փոխարինութեան ձևով, ըստ որում յիշեալ մասնաժողովը գործում է Երևանում՝ Խորէն եպիսկոպոսի նախագահութեամբ:

19) Պատրաստել և ուղարկել է Մեծ Իշխանուհի Տատիանա Նիկողայեվնայի Կոմիտիին մի նախահաշիւ Երևանում, Մեծ Իշխանուհու անունով «Աշխատանքի Տուն» հիմնելու մասին՝ փախստականներին աշխատանք հայթայթելու համար, խնդրելով վերոյիշեալ Կոմիտեից յառկացնել Նպաստամատոյցին 150—200 հազար ռուբլի փոխարինարար:

20) Քննել է իր նիստերից մէկում հայկական կազմակերպութիւնների մշտական Միութեան կանոնադրութեան նախագիծը և հաւանութիւն տուել դրան, ինչպէս և Նուբար-փաշայի առաջարկութիւնը՝ աշխատել կայացնելու ազգային համերաշխութիւն հայկական հարցի վերաբերմամբ, յայտարարելով Նպաստամատոյցի պատրաստակամութիւնը՝ ըստ ամենայնի կողմնակից լինելու այդ համերաշխութեանը:

Սրանք են եղել Նպաստամատոյց Ընկերութեան գործունէութեան գլխաւոր կէտերը 1915 և 1916 թ.թ.: Ու, չը նայած որ միայն երկու տարի գոյութիւն ունի Նպաստամատոյց Ընկերութիւնը, սակայն նա, կարողացաւ իր պատուաւոր տեղը գրաւել հայկական գործող կազմակերպութիւնների ու մարմինների շարքում և իր ձայնը լսելի անել տալ թէ հայ հասարակութեան և թէ պետական իշխանութեան առաջ:

Ընկերութեան Որբակոցները

Ընկերութեան Առաջին որբանոցը բացված է 1915 թ. սեպտեմբերի սկզբից Խիֆլիսում (Օլդինսկայա փողոց № 86, տուն եղբ. Զիլինգարեանների): Առաջին տարին շինութիւնը ձրի տրվեց որբանոցի համար, որի պատճառով Ընկերութիւնս անկեղծ շնորհակալութիւն է յայտնում եղբ. Զիլինգարեաններին, իսկ 1916 թ. սեպտեմբերից սկսած նշանակված է վարձ, ամսական 120 ռ.:

Որբանոցում պատասպարված երեխաների միջին թիւ է 120: Սակայն ի նկատի ունենալով, որ այսքան թւով երեխաների համար շինութիւնը նեղ է գալիս և չունի ընդարձակ բալի խողերի և զբօսանքի համար՝ որոշվեց առ այժմ երեխաների թիւը 10-ով նուազեցնել, իսկ 1917 թ. սեպտեմբերի համար նոր շինութիւն փնտրել, աւելի ընդարձակ բալով և աւելի աղատ:

Երկրորդ որբանոցը բացված է 1916 թ. օգոստոսից Քարէլի կայարանում (Թիֆլիս-Բաթում գծի վրա, Բագրատին-Մուխրանսկու տանը), տարեկան 1500 ռ. վարձով: Շինութիւնը յարմար է և ունի ընդարձակ բալ: Այստեղ պատասպարվում են միջին թւով 100 երեխայ:

Առաջին որբանոցի վրա 16 ամսվայ ընթացքում (1915 սեպտ. — 1916 դեկտ.) ծախս է եղել ընդամենը 36457 ռ. 19 կ., սրա մէջ հաշվելով և սկզբնական կահաւորութիւնը, ինչպէս նաև շինութեան բէմօժան ու օժանդակ նոր շինուածքները 2000 ռ. արժողութեամբ:

Երկրորդ որբանոցի վրա հինգ ամսվայ ընթացքում (1916 օգոստոս—դեկտեմբեր) ծախս է եղել ընդամենը 23,988 ռ. 67 կ. կ. մէջը հաշվելով սկզբնական կահաւորութիւնը, շինութեան բէմօնան ու օժանդակ նոր շինվածքները:

Որբանոցներում առողջական զբոսութիւնը գոհացուցիչ է: Առաջին որբանոցը պարբերաբար յաճախում է յատուկ բժիշկի, շաբաթը զոնէ մի անգամ: Մասնագիտական խնամք պահանջող հիւանդներին, ինչպէս աչքի, կողորդի, կաշու և այլն, ձրիաբար բժշկական օգնութիւն են մատուցել բժիշկները պ. պ. Գէորգբէգեան, Տէր-Դաւթեան, Մզաուրէլեան, որոնց խորին շնորհակալութիւն է յայտնում Վարչութիւնս, ինչպէս և Արամեան հիւանդանոցի յարգելի տնօրէն-բժիշկ պ. Ա. Յարութիւնեանին, որ պատրաստակամութեամբ ընդունել է որբանոցի՝ երկարատե բժշկութիւն պահանջող հիւանդ երեխաներին: Երկրորդ որբանոցը յատուկ բժիշկ չունի, այլ բժշկական հսկողութիւնը յանձնված է ֆէլդշէրի: Լուրջ հիւանդութիւնները դէպքում հիւանդ երեխաները բերվում են Թիֆլիս և գետեղվում հիւանդանոցում: Երկու որբանոցում էլ (ինչպէս առհասարակ բոլոր որբանոցներում) շատ տաքածված էին կաշու հիւանդութիւնները (քոր, քոս), որոնք չը նայելով գործ գրված բոլոր միջոցներին (գեղեր, անպայման մաքրութիւն, կղզիացում) դեռ հնարաւոր չէ եղել արմատախիլ անել, գուցէ այն պատճառով, որ երեխաները, ամաչելով հիւանդութիւնից՝ աշխատում են վերահսկողներից թաքցնել, իսկ երբ նրանց հիւանդութիւնը յայտնի է դառնում ուրիշները նրանցից արդէն վարակված են լինում:

Ուսումը առաջին որբանոցում սկսվել է 1915 թւի վերջերից և տարվում էր մի ուսուցչի ձեռքով, թեթիւ ծրագրով, առանց ուսերէնի: Իսկ 1916 թ-ի սեպտեմ-

բերից երկու որբանոցում էլ մտցրվեց կանոնաւոր ուսում գաղթականական դպրոցների խորհրդի մշակած ծրագրով: Իւրաքանչիւր որբանոցում դպրոցական հասակի երեխաները բաժանված են երեք դասակարգի (աղայ, աղջիկ, և խառն), և իւրաքանչիւր դպրոցում ուսման գործը տանում են երեքական ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի:

Առաջին որբանոցի երեխաներից եօթը մեծ տղաներ յաճախում են արհեստանոցներ (կօշկակար, դերձակ, տպարանի գրաշար). մէկը արդէն դուրս է եկել որբանոցից և ապրում է իր սեփական աշխատանքով: Երկրորդ որբանոցում երեխաների մեծ մասը պարապում են դամբիւղագործութեամբ ու կողովագործութեամբ, որբանոցի շէնքին կից՝ Կովկասեան Տնայնագործական Կոմիտէտի բացած արհեստանոցում:

Կերակուրը երկու որբանոցում էլ պարզ, բայց առողջարար է և սննդաւոր, որի ապացոյցն է երեխաների զգալի ֆիզիքական զարգացումը, առողջ ու կայտառ տեսքը:

Զգացվում է կարիք չափահասութեան մօտ տղաներին և աղջիկներին որոշել միմեանցից: Այս մասին Ընկ. Վարչութիւնս հարց էր յարուցել Կենտր. Կոմիտէտի որբանոցների կառավարութեան խորհրդի մէջ, և որոշվել էր զատ-զատ որբանոցներում տեղաւորել, բոլոր որբանոցներից որոշելով, չափահաս տղաներին առանձին, չափահաս աղջիկներին առանձին, իսկ փոքրահասակներին առանձին: Սակայն այս որոշումը մինչև այսօր չի րահանացաւ:

1-ին որբանոցը այցելել են 1915 և 1916 թ. թ. Կոմսուհի Ելիզավէտա Անդրէեվնա Վօրօնցովա-Դաշկովան, Կարմիր-Խաչի լիազօր ի. գ. խ. Գօլոբել, սենատորներ Զապլին և Զէրըշեով և այլն:

1-ին որբանոցի կառավարիչն է պ. Ստ. Մալխասեան (1916 թ. Մալխասեանի բացակայութեան ժամանակ նշա պարտականութիւնները կատարել է երեք ամսով պ. Ա. Նազարէթեան) իսկ 2-րդ որբանոցի խնամակալուհու պաշտօնը սիրայօժար անվարձ կատարում է տ. Իւլիա Սպէնգիարեան:

1916 թ. դեկտ. 15-ից Վարչութիւնը բացեց Ընկ. 3-րդ որբանոցը 80 երեխաներով՝ Էրզրում քաղաքում:

Ընկերութեան Արհեստանոցները

Ընկերութեան Վարչութիւնս, նկատելով, որ շատ թիւը քահայ գաղթական արհեստանոցներ թիֆլիսում պարապ են մնում, չունենալով ոչ դրամագլուխ և ոչ այլ յարմարութիւններ արհեստանոցներ բանալու և իրանց ձեռքի աշխատանքով ապրելու համար, 1915 թ. դեկտեմբերին դիմեց գաղթականական գործերի կովկասեան Գլխաւոր Կօմիտէին, խնդրելով նպաստ գաղթականների համար արհեստանոցներ բանալու: Վարչութեանս դիմումը յարգվեց, և Գլխաւոր Կօմիտէտը 1916 թ. սկզբին Ընկերութեանս տրամադրութեան տակ դրեց այդ նպատակով 15000 ռուբլի, այն պայմանով, որ այս գումարի գոնէ կէսը ապագայում վերադարձնվի Կօմիտէին:

Այս դրամական օժանդակութեան շնորհիւ Վարչութիւնս, յատուկ հիմնված արհեստանոցների մասնաժողովի միջոցով, բացեց մի շարք արհեստանոցներ, այսինքն՝

Ատաղձագործների,	.	.	.	9	մարդով
Կօշկակարների,	.	.	.	17	»
Ոսկերիչների,	.	.	.	24	»
Ոսկեգօծողների,	.	.	.	4	»
Կահագործների,	.	.	.	2	»

Բացի սրանից՝ առանձին տաճկահայ գաղթական դերձակների, ինչպէս և սափրիչի տուեց դրամական նպաստներ՝ խանութներ բանալու համար:

Որովհետեւ ոսկերիչ արհեստավորները բազմաթիւ էին և նրանց աշխատանքի ատաղձը, այսինքն արծաթը թանկարժէք նիւթ է, որի համար աւելի մեծ դրամագլուխ էր պահանջվում, ուստի արհեստավորական մասնաժողովը յարմար համարեց միանալ Կովկ. Բարեգործական Ընկերութեանը կից կազմված արհեստավորական մասնաժողովի հետ և միասին, հաւասար դրամագլխով, բանալ ոսկերչանոցները, երկու Ընկերութիւնների անունով:

Թիֆլիսի Ակումբը (Сообщение) ատաղձագործական, կոշկակարական և ոսկերչական արհեստանոցների համար ժամանակավորապէս ձրիապէս տուեց իր տունը Գրիբոեդովսկայա փողոցի վրա № 33, որի համար Ընկերութեանս Վարչութիւնը խորին շնորհակալութիւն է յայտնում յիշեալ Ակումբի Աւագների Խորհրդին:

Ի միջի ալլոց, ատաղձագործները պատրաստել են պետական պաշտպանութեան գործի համար զինւորական թամբերի փայտէ մասերը: Բացի այդ՝ արհեստանոցներում արտադրված իրերը վաճառվել են շուկայի գներէց պակաս գներով:

Նուիրված զգեստներ

1915 և 1916 թ. թ. Վարչութիւնը ստացել է յօգուտ Ընկերութեան որբանոցների, ինչպէս նաև փախստական ընտանիքներին Թիֆլիսում բաժանելու և վաւառն ուղարկելու համար զանազան հագուստեղէն՝ որոնց նուիրատուների ցանկը բերվում է ստորև:

Պետրոգրադից, օր. Արաքսիա Տիգր. Գեղամեանից երկու անգամ երկու փոքր կապոց սպիտակեղէն փախստականների երեխաների համար «Մշակի» հասցէով:

Քաղաքների Միութեան Կովկ. լիազօր Այ. Խատիսեանի կարգադրութեամբ, Միութեան Թիֆլիսի պահեստից 2 արկղ, մինը մեծ, միւսը փոքր՝ կանանց և տղամարդկանց զանազան շաւիկներ, շալեր, ֆուֆայկաներ, շարֆեր և երեսանների վերարկուներ:

Պետրոգրադից, Ալլահվէրդեանի խանութից (Հ. Առաքելեանի անունով) երեք կապոց շորեր:

Խարկովի նահ. Սուսմից, Փիլիպոս Ալլահվէրդեանի միջոցով 2 հակ զանազան շորեր:

Զարաթալայից, Կախի աւանից Ե. Մինասեանից մի փոքրիկ կապոց շորեր երեխաների համար, «Հորիզոնի» գրասենեակի միջոցով:

Թախտաքաղարից, Կ. Օրդեանից երեք կապոցով 60 զոյգ գուլպա և 60 զոյգ ձեռնոց, որ հայ գաղութի խընդրանօք Վարչութիւնս յանձնեց Անդրանիկի խմբի կամաւորներին՝ Ազգային Բիւրոյի միջոցով:

Թիֆլիսում, տ. Յարութիւնեանից 2 երկաթէ մահճակալ
մատրաներով, բարձերով ու վերմակներով, տ. Ասիտ-
եանի միջոցով:

Թիֆլիսում, Վասակ Փիլիպոսեանից 3 թով միտկալ:

Գուղաստից, հինգ ծանրոց հագուստ՝ Թիֆլիսի Հայկ.
Կենդր. Կօմիտէտի միջոցով:

Փախստականների դործերը տնօրինող գլխաւոր լիա-
զօր զենեւալ Թամամշեանից մի արկղ զանազան իրեր՝
Մեծ Եղիանունի Տատիանա Նիկօլայէֆուայի Կօմիտէտի
տեղական պահեստից:

Դուբովկայից, Թ. Մարգարեանից 2 կապոց շորեղէն:

Սամարայից, հայ կանանց Կօմիտէտից (Հ. Առաքե-
լեանի անունով) 235 հատ սպիտակեղէն երեխաների, կա-
նանց համար և ուրիշ զանազան հագուստեղէն, որոնք
յանձնվեցին Անդրանիկին՝ Ալէքսանդրօպօլի շրջանում
ապաստանած սպսուհիների ընտանիքներին բաժանելու:

Վարչութիւնս, թէև պարբերաբար չէ զլացել իր
շնորհակալութիւնը յայտնել մամուլի միջոցով թէ գրած
թէ զգեստ նուիրաբերողներին, այժմս ևս իր բարոյական
պարտականութիւնն է համարում արտայայտել բոլոր
նուիրատուներին իր անկեղծ շնորհակալութիւնը:

Հ Ա Շ Ի Ի

Հ ա յ Ն պ ա ս տ ա մ ա տ ո յ ց
Ը ն կ եր ու ք ե ա ն

1915 և 1916 թ. թ..

Ընդհանուր մուտք

Մուտքի յօդուածներ	1915 թ.		1916 թ.	
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
ԱՆԴԱՄԱՎՃԱՐՆԵՐ				
1) Մշտական՝ Թիֆլիսում և զրաից 33 հոգի.	3300	—	—	—
2) Տարեկան՝ Թիֆլիսում և զրաից (1915 թ. 106 հոգի, 1916 թ. 27 հ.).	318	—	81	—
ՆՈՒԷՐՆԵՐ				
1) Ընդհանուր՝ Թիֆլիսում և զրաից անմիջապէս և մամուլի օրգաններէ միջոցով.	37698	49	4567	07
2) Յօդուածորդներէ կամ որբանոցներէ՝ Թիֆլիսում և զրաից—անմիջապէս և մամուլի օրգ. միջ.	3406	—	12731	—
ԳՐՔԵՐ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ				
1) «Հեռագ. երէց», 2) «Армения», 3) «Գեղունի» և այլ զրբեր, 4) «Զեթենի»,—Թիֆլիսում և զրաից.	1659	90	7832	05
Ժողովարարութիւն տուփերով.	6229	23	—	—
ՀԱՄԵՐԳ.	137	80	—	—
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ.	1761	03	—	—
3489	75	—	—	—
ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐ				
1) Թիֆլիսում (Ս. Դաւիթ), կառավարական նպաստ և որբանոցում ստացված նուէրներ.	4243	50	24596	53
Փոխանցելի.	62243	70	49807	65

Ընդհանուր ելք

Ելքի յօդուածներ	1915 թ.		1916 թ.	
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
ԳՐՔԵՐ հրատարակութիւն, կազմ, պատասխին և այլ ծախքեր, վարձատրութիւն տարածողներին	345	65	2872	01
ԺՈՂՈՎԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ կազմակերպչական ծախքեր	1070	65	—	—
ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ , կազմակերպչական ծախքեր	52	45	—	—
ՀԱՄԵՐԳ , կազմակերպչակ. ծախքեր.	1298	03	—	—
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ կազմակերպչական և պատասխին ծախսեր, վարձատրութիւն նկարիչ Ս. Խաչատրեանին.	2073	26	—	—
ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐ				
1) Թիֆլիսում	10337	59	26289	03
2) Քարէլիում	—	—	24318	58
3) Էրզրումում	—	—	3000	—
ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐ տրված է տրհետաւորներին առանձին մաս.			11292	44
նաժողովի ձեռքով				
ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՅ ՎՆԱՍՎԱՅՆՆԵՐԻՆ	20941	31	258785	—
ԴՊՐՈՑՆԵՐ Բայազէդում և Արծափում	—	—	4024	07
ՓՈԽԱՐԻՆԱԲՈՐ ՏՐՎԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ				
1) Հայաստ. վերադ. Յանձնաժողով.	—	—	42489	02
Փոխանցելի.	36118	94	343070	15

Ընդհանուր մուտք

Մուտքի յօդուածներ	1915 թ.		1916 թ.	
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն . . .	62243	70	49807	65
2) Քարէլի գիւղում (երկրորդ) կառավ. նպաստ և որբանոցում բուտացված նուէրներ. . .	—	—	10770	—
ԱՐՀԵՍՏԱՆԴՅՆԵՐ, կառավարական նպաստ. . .	—	—	15000	—
ՕՂՆՈՒԹԻՒՆ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՅ ՎՆԱՍՎԱԾՆԵՐԻՆ.	—	—	—	—
1) Կառավարական նպաստ. . .	—	—	252785	—
2) Էջմիածնի եղբ. Օգն. Յանձնաժողովից. . .	200	—	—	—
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ.	—	—	1612	—
ՅԵՏ ՍՏԱՅՎԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ	—	—	—	—
1) Հայաստանի վերաշինութեան Յանձնաժողովից. . .	—	—	12489	02
2) Փախստախնամ կազմակերպութիւնների Միութիւնից. . .	—	—	2062	80
3) Ոսկերիչ արհեստաւորներից. . .	—	—	2010	—
Ընդամենը . . .	62443	70	346536	47

Երկու տարիներում միասին ընդհանուր մուտքը՝ 408,980 ր. 17 կ.

Ընդհանուր ելք

Ելքի յօդուածներ	1915 թ.		1916 թ.	
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն . . .	36118	94	343070	15
2) Ի հաշիւ լիազօր Գր. վարդանեանին տրուած ոռճիկների և վանի դարբնոցի առիթով կատարված ծախքերի . . .	—	—	2062	80
3) Ոսկերիչ արհեստաւորներից 12,000 ռախալ արծաթի համար. ԴԻԻԱՆԱՆ-ԳՈՐԾԱՎԱՐԱՆ-ԳՐԱՍԵՆԵԿԱՅԻՆ ԾԱԽՔԻՐ	—	—	2010	—
1) Մանր ծախքեր . . .	84	17	89	58
2) Թղթեղէն, գործավաւ. պիտոյքներ և այլն և այլն . . .	115	07	176	29
3) Պատ-հետադիր. . .	154	28	90	75
4) Յայտարարութեան և տպագրութեան. . .	222	95	231	63
5) Գրասենեակի կահաւորումն և ամսավարձ . . .	201	33	240	—
ՆՊԱՍՏՆԵՐ, ամսավճար և միանուագ. ՌՈՃԻԿՆԵՐ	710	—	1085	—
1) Գործավար-հաշուապահին . . .	360	—	900	—
2) Ծառային . . .	150	—	186	65
3) Լիազօր-գործակաւորներին (Գր. վարդանեան և Մ. Մելքումեան) Ընդամենը	—	—	975	—
Երկու տարիներում միասին ընդհանուր ելքը՝ . 389,234 ր. 59 կ. Մնացորդ առ 1 յունվ. 1917 թ. 19,745 ր. 58 կ.	38116	74	351117	85
			408,980 ր. 17 կ.	

Ն ու է ր

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	ըռբ.	կ.	ըռբ.	կ.
I. ԱՆՄԻՋԱՊԵՍ. 1) Ընդհանուր				
Թիֆլիսի ժողովարանի Աւագների				
Խորհրդից	500	—		
Արտիստիքական Ընկ. Աւագների				
Խորհրդից.	300	—		
Սիմէօն Աֆանասեանից	100	—		
ու. Գ. Տէր-Առաքելեանից՝ իր հանդու-				
ցեալ ամուսին Սմբատի դագաղին				
պսակ դնելու փոխարէն.	100	—		
Նազէժդա Միլզոյեանից՝ ի յիշա-				
տակ իր ամուսնու	50	—		
Աշխէն և Ստեփան Տէր Մարգա-				
րեաններից՝ Աստղիկ Ղազազեանի				
դագաղին պսակ դնելու փ.	25	—		
Գր. Ալիբէգեանից	20	—		
Երիզավէտա Կարակաշից.	10	—		
Մարթա Ստեփանովայից՝ ի յիշատակ				
իր մօր.	10	—		
Ա. Կապիլովից	10	—		
Յ. Նազարեանից՝ պսակ ի փոխ.	10	—		
Եկ. Սպէնդիարեանից	5	—		
Տէր Մարգարեանից՝ պսակի փոխ.	5	—		
Մարտիրոս Գուլեանից.	5	—		
Յատ. Չաքալովեանից	5	—		
Սալվինազ Բաֆայելեանից՝ մատ. փ.	3	—		
N N-ից	3	—		
Մ. Բ.-ից	3	—		
Ոմնից	3	—		
	— 50	1164	50	
Փոխանցելի.		1164		

Ն ու է ր

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	ըռբ.	կ.	ըռբ.	կ.
Փոխանցումն				1164 50
2) յօգուտ որբերի				
Պետար Կարակաշից	25	—		
Նիկողայոս Կարակաշից	25	—		
Իվան Պատկանեանից	25	—		
Լուկիան Դաուտովից	20	—		
Մայրապետ Կոյս Թայրեանից	5	—		100
II. ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԳԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՈՑՈՎ 1) Ընդհանուր				
1) «Баку» Թերթի միջ. 3 նուա-			1214 98	
գով.			800 —	
2) «Тифл. Листокъ»-ի միջ. 2 նուազ				
3) «Кавк. Слово»-ի միջ. (Տէր-Չա-			100	
քարեանից)				
4) «Հորիզոնի» միջ.				
Տուապսէի հայերից . 75 ը. 58 կ.				
Ղարաուս Բազարից Աբ-			90 58	2205 56
րահամ Իէմիրճեանից . 15 ը. —				
5) «Մշակի» գրասենեակի միջոցով			10000 —	
Դաւիթ-Խան Աւան. Իւզբաշեանից .			10000 —	
Պօղոս Նուբար-փաշայից (Էջմ. մ.)			2000	
Թիֆլիսի Քաղ. Վարկային Ընկ.-ից.				
Թիֆլիսի Արհեստաւորաց Ակումբի				
Աւագների Խորհրդից՝ զբօսանքից			1783 38	23783 38
զոյացած				
Փոխանցելի				27253 44

Ն ու է ր

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն.			27253	44
Սուրբաբայից՝ Հ. Տէր-Յակոբջանեանի հանգանակած	1493	—		
Գուդաուտի հայկական կօմիտէից	1000	—		
Իվան Ալ. Շաղինեանից	900	—		
Արկադի-Սիմէնովայից՝ Նիկ. Բաղդասարեանի հանգ.	519	50		
Բաթումից՝ Ա. և Զ. Զիլինկարեան-ներէից	500	—		
Կ. Շիրինեանի և Լ. Տէր-Յովհաննիսեանի ձեռքով հանգանակված՝ Թիֆլիսի ժողովարանում	459	25		
Բազումից՝ Ա. Յ. Կարապետեանից	300	—		
Պետրօզրադից՝ Ինժենէր Եարամի-շեանից	300	—		
Գուդաուտի հայկական կօմիտէից.	300	—		
Բաթումից՝ եղբ. Զիլինկարեաններէից	200	—		
Մօսկվայից՝ Թամարա Կաճկաճեանից	200	—		
Սուրբաբայից՝ Յ. Եղիանեանի հանգանակած	263	40		
Ասիաբաբայից՝ Բ. Սարգսեանից.	150	—		
Նիկ. Երամեանից	150	—		
Ղզըլ Արվադից՝ Ա. Պ. Բաղդասարեանից	132	—		
Բանդօնգից՝ Մ. Տէր-Սարգսեանից				
510 Փրանկ	147	90	70.5	05
Փոխանցելի.			34268	49

Ն ե ր ր

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն.			34268	49
Քարվաշասարայի 6 գիւղերում հանգանակված	102	30		
Մինաս Սուլիսեանից	100	—		
Բանգուից՝ Խ. Բէգլարեանից	100	—		
Արշակ Ասիլեանից	100	—		
Ս. Կիւլպէնկեանից	100	—		
Տ. Աֆրիկեան առ. տնից.				
Հին-Նախիջևանից Կ. Ս. և Հ. Ալէքսանեաններէից	100	—		
Բազումից՝ Ա. Ղ. -ից	100	—		
Թաւրիզից՝ Զ. Նազարբէգեանից	100	—		
Աուէլ Աթայից՝ Իս. Պետրոսեանից	100	—		
Գիօրգիէվսիից՝ Ն. քահ. Վարդանեանից	100	—		
Սուրբաբայից՝ Յ. Յակոբեանից.	100	—		
Թերմէզից՝ Ե. Տէր-Յովհաննիսեանի և այլոց հանգանակած	98	70		
օր. Թ. Գասպարեանից	80	—		
Էնգէլիից՝ Իս. Տէր-Յովհաննիսեանի հանգանակած	75	80		
Աուէլ-Աթայից՝ Իս. Պետրոսեանից	75	—		
Տիկ. Ս. Ղազարեանից	70	—		
Ասիաբաբայից՝ Ժ. տիկնոջից	50	—		
Վարդան Գասպարեանից	50	—		
Ե. Փուլինեանից	50	—		
Վօլսկից՝ Բժ. Կօրժինեանից	50	—	1801	80
Փոխանցելի.			36070	29

Ն ու է ը

1915 թ.

Նուիրատուների ցուցակը

Բուք. Կ. Բուք. Կ.

Փոխանցումն .

36070 29

Ա. Մանվելեանից	50	
Բագուից՝ Ա. Ազամեանից	50	
Արմաիրից Հ. Կիրակոսեանի	50	
Հ. Սալինեանից և Լ. Յովսէփեանից	50	
Ճերմակեանից	50	
Պետրոգրադից՝ Կըբ. Սաղաթէլեան- ներից	50	
Սուխումից՝ Յ. ք. Չաօիկեանից	56	
Եալտայից՝ Տուրֆայեան ք. հանգ.	53 50	
Թիֆլիսի Առևտր. Բանկի ծա- ռայողներից	45	
Սուլինից՝ Մ. Քալաճեանից	40	
Բ. Իշխանեանից իր զրքի վաճ.	40	
աօկոսները	40	
Արշակ Ղոնդաղսագեանից	32	
Չիլի կայարանից՝ Ս. Ոսկանեանի հանգ.	39 25	
Ախալքալաքից՝ Յ. Յակոբեանից	28	
Հաղուդից Մ. Խուրլարեանի միջ.	25	
Կօկանդից՝ Տ. Գուլումջեանից	25	
Ախալքալաքից՝ Յ. ք. Միրիմանեանի հանգ.	25	
Սէփաստօպօլից՝ Ն. Տէր-Կարապե- տեանից	25	
Վարդաշէնից՝ Դուրմիշքիսեանից	25	
Բագուից՝ Կ. Մարգարեանից	25	

783 75

Փոխանցելի .

36854 04

ն ե բ ը

1915 թ.

Նուիրատուների ցուցակը

Բուք. Կ. Բուք. Կ.

Փոխանցումն .

36854 04

Պետրոգրադից՝ Ալլահվերդեաններից	25	
Եալաուշկովի շաքարի գործ. ընկե- րութիւնից	25	
Ե. և Ս. Աֆանասեաններից	25	
Ա. և Կ. Շիրինեաններից	25	
Ինժ. Գ. Կիրակոսեանից	23	
Բագուից՝ «ԿԻՍԾՅՏՈ» ընկ.-ից	30	
Ղլաղից՝ Մ. Ղազարեանի հանգ.	25 10	
Եալաուշից՝ Տուրֆայեան ք. հանգ.	20	
Գ. Սպէնգիարեանից	30	
Ղլաղից՝ Հ. Մ.-ից	20	
Լ. Ծատուրեանի միջ.	30	
ա. Սաթենիկ Ղազարեանից	20	
Կարսից՝ Վ. Տէփեանից		
Կարշախ գ.՝ Մ. ք. Աբովեանի միջոցոց 2 նուագով	40	
Ախալցխայից՝ Յ. Մովսէսեանի մ.	20	
Հաղուդ. տեղական փախստա- կաններից	20	
Գիօրգիէփսից Ն. ք. Վարդա- նեանի միջոցով	19 25	
Մկրտիչ Ազնաուրեանից	15	
Եղբ. Կուպալեաններից	15	
ա. Ե. Ենիկ լօպեանից	19	
Գանձակից՝ Էլշիբէգեանի միջ.	15	
Յ. Չաթալբաշեանից		

501 35

Փոխանցելի .

37355 39

Ն ու է ր -

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	Բուք.	Կ	Բուք.	Կ.
Փոխանցումն			37355	39
3. Սրվանեանից	15	—		
Դ. Վ. Ղալատողեանից	15	—		
Սարատովից՝ Աւագ Հախվերդեանից	15	—		
2. և Վ. Գասպարեաններից	15	—		
Մ. Կիրակոսեանի միջ.	18	—		
Եղբ. Յ. և Վ. Զիլինկարեաններից	15	—		
Մ. Զմշկեանի միջոցով	13	—		
տ. Հ. Դաւթեանի ձեռ. հանգ.	13	10		
Պերճ Գէյֆէջեանից	10	—		
Ախալքալիքից՝ Յ. Բ. Միրիմանեանի միջոցով	10	—		
Կիզիլ-Բիօյից՝ Խ. Տէր-Մեսրոպեանից	10	—		
Ֆինլանդիայից՝ Էդ. Պէնտաուից	10	—		
Զարգեղեան աւ. ք-ից	10	—		
Հարսից՝ Գ. Բաբայեանից	10	—		
Կար. Խանգուլեանից	10	—		
Սեղրակ Պօյաճեանից	10	—		
Խաչ. Գալֆայեանից	10	—		
Ասիւրբայից՝ Մ. Աւագեանից	10	—		
Պետրօգրադից՝ Վ. Ստեփանեանից	10	—		
Հարսղալայից՝ Ա. Բէգլարեանից	10	—		
Ս-ի ընտանիքից Լ. Մ. Աղ-ի մ.	10	—		
Արշակ Ղուկեանից	10	—		
Լուսանկար Սմբատեանից	10	—	269	10
Փոխանցելի			37624	49

ն ե ր ր

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Փոխանցումն			37624	49
Բալխանիից՝ Գրճեկեանից	10	—		
Ներքին - Ախտայից՝ Գ. Մուրադեանից	10	—		
2էրնօբօյից՝ Գր. Աբեանից	10	—		
տ. Ս. Ղազաղեանից	10	—		
Յ. Տէր-Գասպարեանից	10	—		
օր. Նատ. Միրզոյեանից	10	—		
Նալտա՝ Տուրփայեան ք. մ.	10	—		
Պարսկաստանից՝ բժ. Ռ. Կօլմանեանից	10	—		
Լուսանկար Սմբատեանից	5	—		
Հաղբադից՝ Մ. Թանդիլեանից	5	—		
Մ. Կիրակոսեանից	8	—		
Հզըլ-Արվադից՝ Մ. Քարամեանից	5	—		
Սամարղանդից՝ Գաղթակեանից	5	—		
Վերին-Աղղանից՝ Շ. Մելիքսեղեկեանից	5	—		
Լուսանկար Սմբատեանից	5	—		
Աբասթուանից՝ Շ. Տէր-Մարկոսեանից	5	—		
Ա. և Զհան Աթայեաններից	6	—		
Պ. Քալանթարեանից	9	—		
Բագուից՝ Գօլդիւստից և որդի	5	—		
Սուխումից՝ Մ. Մէյրամզուլեանից	4	—		
Հին Հրիմից՝ ուս. Ա. Գալստեանի միջ.	3	—	155	
Զաքաթալայից՝ Ա. Զիգեանից				
Փոխանցելի			37779	49

Ն ու է ր ն ե ր ր

Նուիրատուների ցուցակը	1915 թ.			
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Փոխանցումն.	—	—	37779	44
Հղը-Արվադից՝ Անուշկա Բալա- սանեանից	3	—		
Արշակ Դուլեանի օրգուց	3	—		
Բագուից՝ Գրուշմանից	3	—		
Պետրոգրադից՝ կապիտան Կրիլկովից	3	—		
Ն. Չախոյեանից	3	—		
Չաքաթալայից՝ Բէկ-Յովսէփեանից	2	—		
Ասխաբադից՝ Ս. Նազարեանից	2	—		
2) Յօգուտ որբերի			19	
«Մշակի» միջոցով՝ Դաւիթ-Խան Ա. ւան-Իւղբաշեանից	3000	—		
«Հորիզոնի» միջոցով՝ Ազիլէրի շրջանի Շիլովկա գիւղի հայերից, Պ. քահ. Տէր-Կարապետեանի ձեռքով	306	—	3306	
Ընդամենը	—	—	41104	49

Ն ու է ր ն ե ր ր

Նուիրատուների ցուցակը	1916 թ.			
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
I. ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ 1) Ընդհանուր				
Արախատիկ Ընկ. Աւագների Խոր- հրդից.	150	—		
Թիֆլ. Քաղ. Վարկային Ընկերու- թիւնից.	150	—		
Կարէն, Վարդգէս, Բազրատ և Յուսիկ Դանիէլեաններից.	15	—		
տ. Անանեանից.	3	—	318	
2) յօգուտ որբերի				
Թէօդօսիայից՝ Հայկական Կօմիտէ- տից, տ. Իւլիա Սպէնդիարեանի մի- ջոցով.	100	—		
Մարտիրոս Յարութիւնեանից՝ Սու- րամուսի բրդատեր հարսանիքում հաւաքած.	56	—		
Յովսէփեան ամուսիններից՝ III-դ գիմն. 5-դ դասատան աշ. իրանց որդի	25	—		
Ալեքսանդրի յիշատակին.	21	—		
Աշիլէ կայարանից՝ Լ. Սաֆարեանից.	3	—	205	50
օր. Երանուհի Մարութեանից.				
II. ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԳԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՈ- ՑՈՎ 1) Ընդհանուր	50	—		
1) «Кавказское Слово»-ի գրաս.				
2) «Մշակի» գրասենեակից.	2000	—	2050	
Տաք հազուստ պատրաստելուց նուէր.				
Փոխանցելի.	—	—	2573	50

Ն ու է ը

Նուիրատուների ցուցակը	1916 թ.			
	Բուբ.	Կ.	Բուբ.	Կ.
Փոխանցում	—	—	2573	50
Նոր-Ջուղայից՝ Հ. Ժամկոչեանի, Ա. Աթայեանի և Յ. Ստեփանոսեանի կազմակերպած երեկոյթի արգիւնքը.	500			
Նովորոսիյսկիյ՝ Հայկ. Կոմիտէից.	350			
Կիէվից, Խ. քահ. Մնացականեանի հանդանակած.	353			
Գիւրգիէվսկիյ՝ Ն. քահ. Վարդանեանի հանդանակած.	172	62		
Աուէլ-Բայից՝ Իս. Պետրոսեանից.	100			
Եղբ. Սէյլանեաններից՝ Ի յիշատակ իրանց եղբայր Եղիշէի.	100			
Պետրոգրադից՝ Ա. և Կ. Սահաթ-չեաններից.	100			
Եկատերիճովարից՝ Զատիկ Զօլաքեանից.	100			
Բժ. Ղուկաս Մատոյեանից.	50			
Հադրուդից՝ Ա. Յակոբեանից Ի յիշատակ Միքայէլ որդու.	50			
Ալ. Բաբալեանից Ի յիշատակ Մ. Պապովեանի.	50			
Աստրախանից՝ Մ. և Ս. Յովհաննիսեաններից.	50			
Ջուլֆայից՝ Մ. Մելքումեանի հազանակած հայ փախստականներից.	39	20		
Սօֆիա և Նիկ. Հասրաթեաններից.	25	—	2039	82
Փոխանցելի.	—	—	4613	32

ն ե ը ը

Նուիրատուների ցուցակը	1916 թ.			
	Բուբ.	Կ.	Բուբ.	Կ.
Փոխանցում	—	—	4613	32
Յովհաննէս և Դարիա Սիմօնովներից.	25			
Մօսկվայից՝ Ալ. Ծատուրեանից (վիճատմ. արժ.)	25			
Դբ. Բէվազեանից, Զատիկի տօների առիթով	25			
Գրիգորիսպօլից, Խ. ք. Տէր-Ենօքեանի միջոցով	19			
Մերվից՝ Ա. Վաչեանից	22			
Յ. ք. Ամիրխանեանի հանդանակած.	15			
Նոյնի ձեռքով՝ Խ. Քէշիշեանի դատեր մկրտութեան երեկոյթում հանգանակած.	18	25		
Սօֆիա Զաթալբաշեանից	10	—	159	25
2) Յօգուտ որբերի				
Լօնդօնից՝ Վանում որբանոց բանալու Կ. Թումայեանից (յատուկ գումար)	121	75		
3 նուագով	104			
Բաթումից՝ Գ. Խանճեանից	65			
Աստրախանից՝ Հայկ. Կոմիտէից	25			
Կ. Յակոբեանից	25			
տիկ. Իւլիա Սպէնդիարեանից	25			
Ուստ-Բըստրիցայից՝ Եղբ. Արմաղանեաններից	25			
Ա. ք. Յարութիւնեանի միջոցով	25		12444	
Փոխանցելի	—	—	17216	57

Ն ու է ր ն ե ր ր

Նուիրատուների ցուցակը	1916 թ.			
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Փոխանցումն .	—	—	17216	57
Կասպի գիւղից՝ Հժ. քահ Օհանեանի միջոցով .	16			
Յ. և Ն. Նազարեաններից պսակի փոխարէն .	15			
Ս. և Ն. Եսայեաններից նոյն նպա- տակով .	10			
Ֆէօդօր Կուսիկեանից .	10			
Սուխումից՝ Բժ. Մ. Զարգարեանից .	10			
Յ. Կիրակոսեանի միջ. հանգանակ- ված Տէր Անդրէասեանի որդու մկրտութեան երեկոյթին .	20	50	81	50
Ընդամենը	—	—	17298	07

Գ Ր Բ Ե Ր Լ

Մ Ո Ւ Տ Ք	1915 և 1916 թ. թ.			
	Բուբ.	Կ.	Բուբ.	Կ.
I. «ՂԵՒՈՆԴ ԵՐԷՅԸ ՕՐՀՆՈՒՄ Է» (պատկեր)				
Վաճառված է թիֆլիսում . . .	189	70		
Պատուի՝ գաւառից . . .	261	—	450	70
II. «ԳԵՂՈՒՆԻ» և գրքեր				
Թիֆլիսում վաճառված . . .	130	25		
Պատուի՝ գաւառից . . .	203	55		
Գէնջեան ամուսնուհիների ձեռքով . . .	228	—	561	80
III. «АРМЕНИЯ» Լինչի.				
Թիֆլիսում վաճառված . . .	1312	20		
Գէնջեանների ձեռքով. . .	1534	80		
Պատուի՝ գաւառից . . .	351	—	3198	
IV. «ԶԻԹԵՆԻ» գրական ժողովածու				
Թիֆլիսում վաճառված (մի մասը պրեմիաներով) . . .	1110	05		
Պատուի՝ գաւառից . . .	931	85		
Գէնջեանների ձեռքով, թիֆլի- սում և Բազում պրեմիանե- րով հանդերձ. . .	3239	55	5281	45
(Պրեմիաներ տուղների ցան- կը տես առանձին)				

Ս Մ Մ Կ Ե Ր

Ե Լ Ք	1915 և 1916 թ. թ.			
	Բուբ.	Կ.	Բուբ.	Կ.
I. «ՂԵՒՈՆԴ ԵՐԷՅԸ ՕՐՀՆՈՒՄ Է»				
Փոխադրութեան ծախք պատուի . . .	23	13		
Յայտարարութիւնների վճար . . .	20	70		
Փաթաթելու թուղթ . . .	3	—	46	83
Յօգուտ Ընկ. մնում է . . .			403	87
			450	70
II. «ԳԵՂՈՒՆԻ» և գրքեր				
Փոխադրութեան ծախք պատուի . . .	16	99		
Զանազան . . .	10	50		
Վարձատրութիւն Գէնջեաններին . . .	57	32	84	91
Յօգուտ Ընկ. մնում է . . .			476	99
			561	80
III. «Армения» Լինչի				
Փոխադրութիւն պատուի . . .	27	04		
Յայտարարութեան վճար և գա- նազան . . .	34	30	132	34
Վարձատրութիւն Գէնջեաններին . . .	71	—	3037	66
Յօգուտ Ընկ. մնում է . . .			3180	—
IV. «ԶԻԹԵՆԻ»				
Տպագրութեան համար . . .	1000	—		
1080 հատ գեղեցիկ ու փառա- կազմ կազմելու . . .	700	—		
Պատուի՝ առաքում, յայտարար- ութեան վճար և գանազան ծախ- քեր . . .	330	98	2953	68
Վարձատրութիւն Գէնջեաններին . . .	922	70	2327	77
Յօգուտ Ընկ. մնում է . . .			5281	45

Ժողովարարութիւն, դասախօ-

Մ Ո Ի Տ Ք	1915 թ.			
	Բուք.	Կ	Բուք.	Կ.
I. ԺՈՂՈՎԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ				
Տուփերով հանգանակվեց թիֆլիսի 12 քաղաքապետութեան, մարտի 26-ին, գրքերի, էմբլեմների և ժէտոնների վաճառմամբ.	—	—	6229	23
II. ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ				
սօր Աղաջանեանի մարտի 8-ին Տոմսակների վաճառումից .	—	—	137	80
III. ՀԱՄԵՐԳ. Արքունական թատրոնի մայիսի 6-ին				
Թատրոնի կասսայից	1457	45		
Պրօզրամներից	44	08		
Նուէրներ զանազան անձերից .	259	50	1761	03

սութիւն և համերգ

Ե Լ Ք	1915 թ.			
	Բուք.	Կ	Բուք.	Կ.
I ԺՈՂՈՎԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ				
Գնվեց Ա. Կապիլովից 3900 ժէտոն «Երբեք համաձայնութիւնը» .	585	—		
Վճարվեց «На пути къ прогрессу» բրօշիւրի հեղինակին	224	—		
Կազմակերպչական այլ ծախսեր .	260	65	1070	65
Յօդուտ Ընկ. մուծ է			5158	58
			6229	23
II ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ				
Կազմակերպչական ծախքեր և յայտարարութեան վճար			52	45
Յօգ. Ընկ. մուծ է			85	35
			137	80
III ՀԱՄԵՐԳ				
Թատրոնական ծախքեր	397	86		
Օրկէստր և գիրիժեօր Գր. Միրզոյեանին և ուրիշա Նալբանդեանին	653	86		
Յայտարարութիւն և մանր ծախքեր	246	31	1298	03
Յօգ. Ընկ. մուծ է			463	
			1761	03

Յուլյանական տարեացիք

Մ Ո Ւ Տ Ք	1915 թ.			
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
IV. ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ ՆԿԱՐԻՉ Ս. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԻ				
Յուլյանական տարեացիքի մուտքի տոմսակները	80	—		
Վիճակահանութեան տոմսերի վաճառումից թիֆլիսում և դաւառում.	3409	75	3489	75

Վիճակահանութիւն

Ե Լ Ք	1915 թ.			
	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
IV. ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ				
Յուլյանական տարեացիքի կազմակերպելու ծախքեր	140	60		
Վիճակահանութեան տոմսերի առաքում, յայտարարութիւն և այլ ծախքեր	99	29		
Վճարվեց նկարիչ Ս. Խաչատրեանին, համաձայն պայմանի, տոմսերի արժէքի 50% -ը	1704	87		
Այլ և նրան՝ շրջանակների արժէքի կէսը	128	50	2073	26
Յուլյանական տարեացիքի մուտքի			1416	49
			3489	75

Որբանոց առա-

Մ Ո Ւ Տ Ք	1915 թ. սեպ. 1 հոգ		1916 թ.	
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Ստացվեց կառավարական նպաստ Հայկական կենտրոնական կո- միտեի միջոցով (սկզբում 12 բ. 50 կ. իսկ յետոյ 15 բ. ամսավճարով ամեն մի որբի համար) զանազան նուստնե- րով կառավարիչ Ստ. Մալխա- սեանի ձեռքով	4243	50	6457	50
Տրված է Ընկերութեան միջոց- ներէից որբանոցի կառավարչին	5150	—		
Եւս Ընկերութեան միջոցներէից (երկու հաշով վճարված Մի- լեանի և Աֆրիկեանի առևտրա- կան տներին)	944	09		
Տրված է կառավարչին ըս- տացված կառավարական նը- պաստը՝ կենտրոնական կոմիտե- ի, գեներալ Թամամշեանի և Միլիթար եպիսկոպոսի միջոցով.			19125	60
Ստացված նուէրներ որբանոցում հետևեալ անձերէից				
1) Դուրիթ - Խան Աւան-Իւզբա- շեանից որբերի Թաթախման համար 240 բ. —				
2) Նոյնից ևս նոյն նպատակով 150 բ. —			390	
Փոխանցելի.	10337	59	25973	10

Չին Թիֆլիսում

Ե Լ Ք	1915 թ. սեպ. 1 հոգ		1916 թ.	
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Վճարված է գրասենակի միջոցով Ա. Միլեանի Առ. Տնին սպիտա- կեղէնի համար.	179	20		
Վճարված է Ա. Աֆրիկեանի Առ. Տնին գնված իրերի համար, գրա- սենեակի միջոցով.	764	89		
Մնւնդ.	2748	15	12088	23
Վառելիք և լուսավորութիւն.	469	27	1862	43
Դպրոցական կամ ուսման ծախք.	35	28	1047	34
Բժշկական ծախք.	177	90	802	29
Հագուստ.	1428	96	2566	44
Ծառայողներին ուճիկներ	1283	77	4415	77
Կահաւորումն.	690	20	555	57
Բնակարանի վարձ և վերանորոգ.	1638	17	1782	41
Մաքրութիւն.	83	40	889	64
Չանազան մանր ծախքեր.	284	77	653	11
	9793	96	26663	23
Մնում է առ. 1 յունվ. 1917 թ. կառավարչի մօտ			169	43
			26832	66
Փոխանցելի.	9793	96	26832	66

Որբանոց երկրորդ Քարէլի

Մ Ո Ւ Տ Ք	1916 թ.			
	Բուբ.	Կ.	Բուբ.	Կ.
Տրված Ընկերութեան միջոցներին՝ գեներալ Թամամշեանին ստաց- ված կառավարական նպաստի հաշ- ւին՝ որբանոցի կառավարչուհի տ. Իւլիա Սպէնդիարեանին և տնտեսական մասի կառավարչուհի օր. Շուշանիկ Քանդարեանին զա- նազան նուագներով.	23213	58		
Ստացված նուէրներ որբանոցում տ. Սպէնդիարեանի ձեռքով հե- տեւալ անձերին				
1) Եւպատորիայի կանանց կօ- միտէտից 600 ր. հաշւին 245 ր.				
2) Նոյնից ևս 440 ր.				
3) Թէօդօսիայի կանանց կօ- միտէտից 330 ր.				
4) Եւպատորիայի կանանց կօ- միտէտից որբերի համար ընծաներ զնելու 120 ր.	1105	—	24318	58
Ծանօթ.—տ. Սպէնդիարեան ստացել է նաև նուէր Ղրիմի հայերից 300 ր. որպիսի գումարը մտնում է ընդհանուր մուտքի մէջ՝ Քարէլի որբանոցի յօդուա- ծում:				

գիւղում (Գօրու գաւառ)

Ե Լ Ք	1916 թ. (օգոստոսից)			
	Բուբ.	Կ.	Բուբ.	Կ.
Սկզբնական ծախքեր ապրիլ—յու- լիս ամիսներում	—	—	245	
Մնունդ.	7230	51		
Վառելիք և լուսաւորութիւն	798	77		
Դպրոցական կամ ուսման ծախս	624	91		
Բժշկութիւն	559	74		
Հագուստ	4621	42		
Ծառայողներին ոռճիկներ	2878	26		
Կահաւորումն.	1422	29		
Բնակարանի վարձ և վերանորոգ.	4044	—		
Մաքրութիւն	351	98		
Զանազան ծախքեր	635	64		
Ճանապարհածախսեր (որոնց թւում որբերին էջմիածնից մինչև Քա- րէլի կայարանը բերելու համար	576	15	23743	67
			23988	67
Մնում է առ 1 յունվարի. 1917 թ. կառավարչի սօս			329	91
			24318	58

Որբանոց

Մ Ո Ի Տ Ք	1916 թ. (դեկտեմբերի 15-ից)			
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
	—	—	—	—

Էրզրոււմում

Ե Լ Ք	1916 թ. (դեկտեմբ. 15-ից)			
	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Փոխադրված է Էրզրոււմ որբանոցի կառավարիչ Լևոն (Լանխ) Շահազիզեանին երկու նուագով .	—	—	3000	—

Օգնութիւն պատերազ-

Մ Ո Ի Տ Ք	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Ստացվեց կովկասեան զօրաճակա- տի փախստականների գործերը անօրինող գեներալ Վ. Մ. Թա- մաճեանից փախստականների հա- մար սերմացու, լծկան անասուն ու գիւղատնտեսական գործիքներ գնելու 1-ին նուազով.	120000	—		
2-րդ նուազով.	6000	—		
Ստացվեց դարձեալ գեներալ Թա- մաճեանից՝ փախստականների հա- մար տաք հագուստեղէն պատ- րաստելու համար.	72785	—	252785	—
Ստացված է էջմիածնի եղբ. Օգն. Յանձնաժողովից՝ Ալաշկերտի շրջ- անն ուղարկված արշաւախմբի լիազօր Ա. Աթանասեանի ձեռքով.		200		
		252985		
Փոխանցելի.		252985		

մից վնասվածներին

Ե Լ Ք	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
I. Գործադրված է փախստական- ների սերմացուի, լծկան տա- ւարի և երկր. գործիքների հա- մար՝ փախստախնամ կազմակեր- պութիւնների Միութեան միջո- ցով	180000	—		
II. Գնված է և պատրաստված փա- խստականների համար տաք հա- գուստեղէն ու յանձնված գենե- րալ Թամաճեանին	72785	—	252785	
III. Փոխադրված է Էրզրումի հայե- րին ի հաշիւ գեներալ Մակսի- մովի՝ փախստականների համար գնած սերմացուի ու լծկանների՝ հայկական կենտրոնական կոմի- տէի միջոցով				2500
IV. Փոխադրված է դարձեալ կենտ- րոնական կոմիտէի միջոցով՝ Տանձոտ աւերված գիւղի ազգա- բնակչութեան քայքայված տնտե- սութիւնը վերականգնելու համար .				2000
V. Փոխադրված է Ատրպատականի թեմական առաջնորդ Ներսէս եպ. Մելիք Թանգեանին 1915 թ.				
Փոխանցելի.			257285	—

Օգնութիւն պատերազ-

Մ Ո Ի Տ Ք	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Փոխանցումն .				
Փոխանցելի .			252985	

մից վնասավածներին

Ե Լ Ք	Րուբ.	Կ	Րուբ.	Կ.
Փոխանցումն . .	—	—	257285	—
մայիսին՝ պարսկահայ փախստա- կանների քայքայված տնտեսու- թիւնը վերականգնելու համար .	5000	—		
V. Փոխադրված է դարձեալ ներ- սէս եալ. 1916 թ. յուլիսին՝ Պարս- կաստանի Սօյ, Բարանդուզ . և . . . Մուժանբար քրդախօս ու թրքա- խօս հայ զիւղերի զպրոցների ու- սուցիչների ուժերիկների համար .	1500	—	6500	—
VI. Յանձնված է 1915 թ. Էջ- միածնի Եղբայրական Յանձնա- ժողովին՝ Ալաշկերտի շրջանի վը- նասված հայ ազգաբնակչութեանը օգնութիւն ցոյց տալու համար.			4000	—
VII. Փոխադրված է 1915 թ. Ա- լէքսանդրապօլ Էջմ. «Եղբ. Օգն.» Յանձնաժողովի տեղական կօմի- տէտին՝ փախստականների համար զնված արօրների կոթերի ար ժէքը			426	05
IX. Տրված է նպաստ Արղանուշի փնասված հայ կաթօլիկ գաղթա- կաններին 1915 թ.			1000	—
Փոխանցելի .	—	—	269211	05

Օգնութիւն պատերազ-

Մ Ո Ի Տ Ք	Բուր.	Կ	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն .	—		252985	—
Փախսված է Բնկ. միջոցներից .			252985	
			26741	31
			279726	31

միջ փութավածներին

Ե Լ Ք	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն .	—		269211	05
X. Տրված է Հ. Ազգագրական Բն- կերութեանը՝ թիւ քահայ մտաւո- րակներին աշխատանք հայ- թայթելու համար .	—		1000	—
XI. Արշաւախմբեր փախստ. օգն. ցոյց տալու համար				
1) Դէպի Ալաշկերտ՝ Սթանա- սեանի լիազօր. (ապրիլ—մայիս 1915 թ.)				
ա) Էկիպիրովկա և ճանապար- հածս իս .	663	03		
բ) Ռոճիկներ լիազօրին և նրա 2 զորձակատարներին .	435	—	1098	03
2) Դէպի Վան - Մանազկերտ՝ Գր. Վարդանեանի լիազօր. (յու- նիս—դեկտ. 1915 թ.)				
ա) Գնված իրեր թիֆլիսում Վանի համար .	49	739		
բ) Ծախսեր Հ. Առաքելեանի ձեռքով .	571	60		
գ) Էկիպիրովկա և այլ ծախսեր Գ. Վարդանեանի ձեռքով .	1036	59		
դ) Ռոճիկներ լիազօրին և նրա 3 զորձակատարներին .	1891	65	8417	23
			279726	31

Դ պ ր ո յ

Մ Ո Ի Տ Ք	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Ստացված է զպրոցական հպաստ Մեծ Իշխանունի Տատրանա Նիկո- լայէֆնայի Կոմիտէտից Միւրթար Եպիսկոպոսի միջոցով.			1612	
Ծախսված է Ընկ. միջոցներէց .			2412 07	
			4024 07	

Ծանօթ.— Դպրոցական հպաստի մնա-
ցորդ գումարը ստանալու համար վար-
չութեան կողմից դիմում է եղած գնե-
լալ թամամշեանին:

ն ե ր

Ե Լ Ք	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
I. Բայազէդ քաղաքում (Ալաշկ. գ.)				
1) Փոխադրված է աւագ ու- սուցիչ Ար. Բաբաջանեանին հախտհաշուի գումարից, եր- կու հուլիսով.	2000			
2) Ռոճիկներ ուսուցիչներին.	1092			
3) Գնված են թիֆլիսում դա- սական պիտոյքներ.	576 82		3668 82	
II. Արծաթի դիւղում (Ալաշկ. գ.)				
1) Գնված են դասական պի- տոյքներ.	255 25			
2) Ռոճիկ և ճանապարհածախս ուսուցչին.	100		355 25	
			4024 07	

Ն ա տ ա ն ե ր

Ե Լ Ք	1915 թ.		1916 թ.	
	Բ ու ր .	Կ .	Բ ու ր .	Կ .
Մ Ի Ա Ն Ո Ւ Ա Գ				
1) Թագման, ուսման և ճանապարհածախքի համար .	4	—	49	—
2) Թիֆլիսի քաղ. աղքատախնամ մասնաժողովին՝ փախստականներին ցուցակազրեւու համար .	—	—	152	—
3) Ա. Եղեկեանի գրուածքների հրատարակութեան համար .	—	—	200	—
Ա Մ Ս Ս Վ Ճ Ս Ր				
1) Գաղթական աշ. Գ. Տէր. Մանուէլեանի պահպանութեան համար .	24	—	144	—
2) Կովկասեան Կանանց Ընկ. աշակերտական ճաշարանին .	252	—	540	—
3) Իշխ. Վ. Ս. Արղութեան-Երկայնաբազուկի բացած ցերեկ-վայ ապաստարանին .	430	—	—	—
	710	—	1085	—

Մուտքի պարզ պատկերը

1915 և 1916 թ. թ. միասին	Բուր.	Կ	Բուր.	Կ.
I. ԱՆԴԱՄԱՎՃԱՐՆԵՐ, մշտական և տարեկան.	3699	—		
II. ՆՈՒԷՐՆԵՐ, բոլորը.	58402	56		
III. ԳՐԹԵՐ, բոլորը.	6274	29		
IV. ԺՈՂՈՎԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.	5158	58		
V. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.	85	35		
VI. ՀԱՄԵՐԳ.	463	—		
VII. ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ.	1416	49		
VIII. ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ.	15000	—		
IX. ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ.	1612	—		
X. ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐ, կառավ. նպաստ և նուէրներ.	39610	03		
XI. ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՎՆԱՍՎԱԾՆԵՐԻՆ, կառավարական նպաստ.	252985	—	384706	30
			384706	30

Անդամ-դանձապահ՝

Գործավար-հաշուապահ՝

Ելքի պարզ պատկերը

1915 և 1916 թ. թ. միասին	Բուր.	Կ	Բուր.	Կ.
I. ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԻ համար.	11292	44		
II. ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ » .	4024	07		
III. ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐԻ » .	63945	20		
IV. ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՎՆԱՍՎԱԾՆԵՐԻՆ .	279726	31		
V. ՆՊԱՍՏՆԵՐ .	1795	—		
VI. ՌՈՃԻԿՆԵՐ .	2571	65		
VII. ԴԻԻԱՆԱԿԱՆ-գրասենեկային-պաստ-հեռագիր, յայտարարու-թեան և տպագր. ծախսեր .	1606	05	364960	72
III				
ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ				
Մնում է առ 1 յունվ. 1917 թ.				
1) Կովկասեան Բանկի № 5669	1685	56		
2) Վաճառականական Բանկի № 310	17346	27		
3) Ընկ. զբամարկյում .	713	75	19745	58
			384706	30

Մ. Արամեան

Ս. Եսայեան

	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Յ Ո Ւ Յ Ա Կ				
«Զիթենի» ժողովածուն պրևիաներով գնած անձանց				
I. Գրասենեակի միջոցով թիֆլիսում և զրսից.				
Լ. Ա. Մանթաշեան 200 օրինակ հայ գաւառական դպրոցներին և շինական հասարակութիւններին ուղարկելու համար	500	—		
Գ. Յուրիսեան 1 ր.	10			
Սաւատով պրօֆ. Եղիազարեանից 1 օր.	20	—		
Բենդէր-գեաղ՝ Գ. Մելիք-Փաշայեան 22 օր.	52	—		
Մերմի Դ. Հայրապետեան 50 օր.	138	80		
Բագու՝ Դ. Տէր. Դանիէլեան 50 օր.	116	—		
Եկատէրինօղար՝ Բ. Չօլակեան 1օր.	11	—		
Նոր-Նախիջևան՝ Ալ. Աբէլեան 35 ր.	100	—		
			947	80
II. Գէնջեան ամուսինների միջոցով				
1) Թիֆլիսում (1-ական օր.)				
Մ. Դօլուխանեան	50	—		
Հ. Մելիքեան	30	—		
տիկ. Մ. Աբիան	25	—		
Ա. Մելիք-Ազարեան	»	—		
Ե. Ս. Միրզոյեան	»	—		
Եղբ. Յ. և Ա. Նազարեաններ	»	—		
Իվ. Ա. Շադինեան	»	—		
Բժշկ. Յ. Գասպարեան	20	—		
			225	
Փոխանցելի.	—	—	1172	80

	Բուք.	Կ.	Բուք.	Կ.
Փոխանցումն				
			1172	80
տիկ. Վ. Միլեան	20			
Իշխ. Բօրիս Արղութեան-Երկայնաբազուկ	»			
տիկ. Մ. Խարազեան	15			
Բ. Խալաթեան	10			
Տէր-Զախարեան	»			
Իշխ. Ս. Արղութեան-Երկայնաբազուկ	»			
Ս. Յարութիւնեան	»			
Կ. Ալիխանեան	»			
Շահնազարեան	»			
Գ. Շադինեան	»			
Բժշ. Ս. Շահպարտեան	»			
Պ. Քալանթարեան	»			
Իշխ. Մ. Թումանեան	»			
Ն. Ա. Աղամբեան	»			
Արղումանեան	»			
Ա. Էնֆիանջեան	»			
Մ. Խունունց	»			
Վ. Ս. Եղիազարեան	»			
Եղբ. Բօյեաջեաններ	»			
Տ. Էնֆիանջեան	»			
Խ. Թումանեան	»			
Խ. Խաչատրեան	»			
տ. Հ. Կրասիլնիկեան	»			
Գ. Եարալեան	»			
Տէր-Պետրոսեան	»			
Ա. Զարգարեան	»			
Գ. Կիրակոսեան	»			
			295	
Փոխանցելի.	—	—	1467	80

	Բուր.	Կ.	Բաբ.	Կ.
Փոխանցումն.	—	—	1467	80
Մ. Փրիդոնեան	10			
Մ. Անանեան	»			
Ե. Ստեփանեան	»			
Մ. Նազարեան	»			
Կ. Գալստեան	»			
«Կոմէտա» Ընկ.	»			
«Միւր» Ընկ.	»			
Բժ. Մ. Աղաջանեան	»			
Հ. Եսայեան	»			
Յ. Մելիք-Դադայեան	»			
Եղբ. Միլեաններ	»			
Ե. Դուրսեան	»			
Փ. Վարդազարեան	9			
Լ. Այդինեան	8			
Բժ. Ա. Զարգարեան	»			
Ս. Մազմանեան	6			
Մ. Իզգրաշեան	»			
Մ. Բերբէրեան	5			
Տէր-Ասատուրեան	»			
տ. Ա. Մաղաթեան	»			
Ճերմակեան	»			
Կիւլպէնկեան	»			
Գ. Զիլինկարեան	»			
Մութաֆեան	»			
Օր. Ս. Ղազարեան	»			
Յ. Ալիսանեան	»			
Ա. Փիրալեան	»			
տ. Շ. Բունեաթեան	»			
Ս. Գաֆեան	»		217	
Փոխանցելի	—	—	1684	80

	Բուր.	Կ.	Բաբ.	Կ.
Փոխանցումն.	—	—	1684	80
Վ. Բարսեղեան	5			
Յ. Յակոբեան	»			
Եղբ. Բաղդասարեաններ	»			
Ա. Խատիսեան	»			
տ. Դէկանովա-Վարդանեան	»			
Մ. Սարգսեան	»			
Ե. Ղորղանեան	»			
Եղբ. Բօղարջեաններ	»			
Շ. Մխիթարեան	»			
Յարութիւնեան և Ընկ.	»			
Բժ. Մ. Մկրտչեան	»			
Պօղոսեան ա/տ.	»			
Ս. Սուլիսանեան	»			
տ. Թ. Օգանէսեան	»			
Վ. Լիւիցեան	»			
Ք. Տէր-Սարգսեան	»			
Բժ. Կ. Ստեփանեան	»			
Լ. Ղուկեան	»			
Եղբ. Օհանէսեաններ	»			
Հ. Պապանեան	»			
Բժ. Գ. Թաղէոսեան	»			
Օրդուսանեան	»			
տ. Ն. Ալիբէգեան	»			
Ս. Իզմիրեան	»			
Լ. Սուրէնեան	»			
Տ. Միրզոյեան	»			
Կ. Շիրինեան	»			
Յ. Նազարեան	»			
Զ. Էլչեան			145	
Փոխանցելի	—	—	1829	80

	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն.	—	—	1829 80	—
Բժ. Կարապետեան	5			
Ա. Բէկզադեան	»			
Ա. Դադաշեան	»			
ա. Հ. Աթանդիլեան	»			
Լ. Եւանդուլեան	»			
Ա. Այվազեան	»			
Հասան-Ջալալեան	»			
Մ. Սուլիսանեան	»			
Ա. Աբովեան	»			
ա. Փիթոյեան	»			
ա. Թ. Կալամկարեան	»			
Ս. Մանվէլեան	»			
Ս. Եղիգարեան	»			
Յ. Մելիք-Փաշայեան	»			
ա. Թալիբեան	»			
Ս. ք. Սահակեան	»			
Գ. Մանգասարեան	»			
Տէր-Աբրահամեան ա./ա.	»			
բժ. Ե. Մինասեան	»			
Մ. Նալբանդեան	»			
բժ. Տ. Թադէոսեան	»			
Ս. Դարիբեան	»			
Ա. Շահբազեան	»			
Ի. Աւետիքեան	»			
բժ. Բ. Նարիմանեան	»			
Վ. Մելքումեան	»			
բժ. Մինրաբեան	»			
բժ. Մելիք-Բաբախանեան	»			
Յ. Պսարեան	»			
			145	
Փոխանցելի.	—	—	1974 80	

	Բուր.	Կ.	Բուր.	Կ.
Փոխանցումն.	—	—	1974 80	—
Դ. Թումանեան	5			
բժ. Բօտինեան	»			
Պօնդոյեան	»			
Գ. Շահումեան	»			
Ն. Բէհրուղեան	5 50			
Գ. Մելիք-Կարապետեան	3			
բժ. Ս. Մայսուրեան	»			
Ն. Լիանօղեան			36 50	
2) Բազում	50			
Մ. Աւագեան	»			
Նասիբեան և Տէր-Պետրոսեան	»			
Եղբ. Թումանեաններ առ. ա.	30			
Բ. Յակոբեան	25			
Ն. Շահգիդանեան.	»			
Ի. Բէկլարեան	»			
Ա. Վաչեան	»			
Ննդրկասպեան Ընկ.	»			
№ №	»			
Եղբ. Միրզայեաններ	16			
Անշ. Բալանթար	15			
Ա. Կարապետեան	»			
Մ. Սարուխանեան	»			
Ս. Թադէոսեան	»			
Խ. Աղամիրզեան	»			
Թ. Ծատուրեան	»			
Ն. Աղամեան	»			
Հ. Խաչատրեան	»			
Ե. Աղամեան	»			
			466	
Փոխանցելի.	—	—	2477 30	

	Բուք.	Կ	Բուք.	Կ
Փոխանցումն	—		2477	30
Ա. Սաֆրազեան	10			
Եղբ. Սարգսեաններ	»			
Գ. Աւետիսեաններ	»			
Ե. Եարամիշեան	»			
Ս. Թումայեան	»			
Լ. Մելիք-Մուրադեան	»			
Գ. Մելիք-Մարութեան	»			
Ո. Պարոնեան	»			
Եղբ. Սարաֆեաններ	»			
Թ. Մելիքեան	»			
Մայիլեան ա/տ.	»			
Կրասիլնիկեանի ժառանգներ	»			
Բ. Արղումանեան	»			
Ն. Արաֆէլեան	»			
Լիանօղեան որդիք	»			
Եղբ. Կրասիլնիկեաններ	»			
Ա. Դաստակեան	»			
Ս. Բարսեղեան	»			
Յ. Միրիմանեան	»			
Ե. Իւզբաշեան	»			
Յ. Սարգսեան	»			
Ա. Քոչարեան	»			
Եղբ. Արութեաններ	»			
Գ. Իւզբաշեանի զրատենեակ	»			
Բ. Շխեան	»			
Գ. Հոյրապետեան	»			
Ա. Աւետիսեան	»			
Խ. Ամիրջանեան	»			
Ա. Արաֆէլեան	»			
Եղբ. Միրզաբէգեաններ	»			
Փոխանցելի.	—		2777	30
			300	

	Բուք.	Կ	Բուք.	Կ
Փոխանցումն	—		2777	30
Գ. Իւզբաշեան	10			
Ա. Բարխուդարեան	»			
Ա. Սերբերալեան	»			
Ս. Խուրլարեան	»			
Վ. Երիցեան	»			
«Արամաղգ» Ընկ.	»			
Ա. Մելիքեան	»			
Բժ. Ս. Տէր-Միքայէլեան	»			
Ս. Յովհաննիսեան	»			
Եղիազարեանների ժառ.	»			
Ա. Մանթաշեան և ընկ.	»			
Ի. Ալիբէգեան	»			
Կ. Ազամեան	»			
Պ. Ծովեանեան	8			
Մ. Իւզբաշեան	»			
Եղբ. Սահակեաններ	7			
Ա. Միրզայեան	6			
Տ. Ունանեան	5			
Ա. Մսիրխանեան	»			
Յ. Քալանթարեան	»			
Ա. Ազամեան	»			
Մ. Աւարեան	»			
Ս. Միսկարեան	»			
Վ. Պարոնեան	»			
Յ. Դովլաթեան	»			
Դ. Բօստոմեան	»			
Ա. Թաւրիզեան	»			
Ս. Յակոբեան	»			
Յ. Շխեան	»			
Մ. Գրիգորեան	»			
Փոխանցելի.	—		229	
			3006	30

	Բուր.	Կ	Բուր.	Կ
Փոխանցումն			3006	30
Յ. Մարութեան	5			
Ա. Յովհաննիսեան	»			
Ա. Տէր-Ստեփանեան	»			
Գ. Մախմուրեան	»			
Խ. Աւագեան	»			
Մ. Քալաշեան	»			
Վ. Բէզլարեան	»			
Եղբ. Ագրեաններ	»			
Ս. Միրզայեան	»			
Մ. Աղամեան	»			
Ե. Սարգսեան	»			
Ն. Սաղեան	»			
Ս. Սաղեան	»			
Ա. Ասրեան	»			
Ա. Արզարեան	»			
Եղբ. Սերգէյեաններ	»			
Բ. Մարգուլեան	»			
Ս. Ամիրեան	»			
Տ. Այվազեան	»			
Ն. Պետրոսեան	»			
Ի. Դաւթեան	»			
Ս. Թառումեան	»			
Ն. Աղամեան	»			
Ա. Բարխուդարեան	»			
Բազուի Քաղ. Վարկ. Հնկ.	»			
Ն. Առաքելեան	»			
Վերմիշեան ընկ.	»			
Ս. Պողոսեան	»			
Գ. Աւետիսեան	»			
Խ. Շահգիդանեան	»			
			150	
			3156	30

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ԸՆԿ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ

I. Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

Արրահամեան Նիկողայոս
Աբեան Ս կրտիչ
Աբեան Թոմաս
Ամիրզադեան Բազրատ
Աթանասեան Աշոտ
Առաքելեան Համբարձում
Առաքելեան Եղիսարէթ
Աթայեան Լևոն
Արծրունի Վահան բժ.
Արպողիլեան Ն.
Բարխուդարեան Օլեա
Բարսամեան Բաբսեղ
Բաբանասեան Ստեփան
Բերբէրեան Մինաս
Գալֆայեան Գ.
Գառնէկեան Թաքուր
Գասպարեան Բողդան
Դաւթեան Աւետիս
Դանիէլեան Լևոն
Եսայեան Սարգիս
Եւանգուլեան Լևոն
Եւանգուլեան Գրիգոր
Եարեան Գասպար
Եգեկեան Սւետիր

Զարգարեան Յովհաննէս
 Զարգարեան Յարութիւն
 Թումաս Ս.
 Իշխանեան Եղիսաբէթ
 Լևոնեան Գաբրէլին
 Խարաղեան Սարգիս
 Խաչատրեան Յովհաննէս
 Խանօթիէվա Սօֆիա
 Կարակաշ Սլէքսէյ
 Կանայեան Ստեփան
 Հովսափեան Հայկանուշ
 Ղալատօղեան Դրոնիսիոս վարդապետ
 Ղօնդախտաղեան Արշակ
 Ղորղանեան Յովսէփ
 Մալխասեան Յովհաննէս
 Մալխասեան Ստեփան
 Մանդակունի Գրիգոր ա.բ.
 Մելոյեան Գէորգ
 Մուրադեան Կատարինէ
 Մուղղուսի-Յակոբեան Աւագ
 Մելիք-Բախտամեան Յակոբ
 Մարգարեան Յովհաննէս
 Միքայէլեան Գրիստինէ
 Մուշեղեան Լիզա
 Մխիթարեան Արշալոյս
 Յովսէփեան Զմրուխտ
 Յարութիւնեան Արշակ
 Նաւասարդեան Բագրատ բժշկ.
 Նազարեան Տիգրան
 Նազիրեան Արտէմ
 Նազարէթեան Արամ
 Շահապարոնեան Սամուէլ բժ.

Շահապարոնեան Բօզալիա
 Շահղինարեան Կատարինէ
 Զաթալբաշեան Յովհաննէս
 Զերքէղեան Սամսոն
 Պատկանեան Եղիսաբէթ
 Սուլխանեան Մինաս
 Սպէնդիարեան Յովհաննէս
 Սպէնդիարեան Իւլիա
 Ստեփանեան Սլէքսանդր
 Սունդուկեան Նունէ
 Ստեփանեան Կարապետ
 Ստեփանեան Բ.
 Ստեփանեան Լիզա
 Սպէնդիարեան Եւ.
 Վարդանեան Գրիգոր
 Վարաղեան Լևոն
 Տէր-Պետրոսեան Յովսէփ քահանայ
 Տէր Ռուբինեան Դաբրիէլ
 Բէվաղեան Գրիգոր
 Փանեան Մարիամ
 Փանեան Եղիսաբէթ
 Քաջախեան Գրիգոր
 Քանդարեան Կատարինէ
 Քալանթարեան Սլէքսանդր
 Օքոյեան Նունէ
 Ֆէովաճեան Արշակ

II. ԹԻՖԼԻՍԻՑ ԴՈՒՍ

Ամիրեան Սերգէյ	(Բաղու)
Աւետեան Աւետիս	»
Աւետեան Նիկողայոս	»
Սորեան Աղաջան	»
Բէկ-Յովսէփեան Սատ.	(Բաքաթալու)
Գրուշեան Ա.	(Բաղու)

Գրիգորեան Միքայէլ	Բագու
Մարտիրոսեան Ներսէս	»
Մարտիրոսեան Շողանիկ	»
Մարտիսեան Սմբատ	»
Մելիք Աղամիրեան Աննա	»
Մելիք Աղամիրեան Խուրշիդ	»
Մելիք-Շահնազարեան Համբ.	»
Յարութիւնեան Արտաշէս	»
Շիւեան Յովսէփ	»
Սարեան Արտաշէս	(Մօսկվա)
Ստեփարեան Երեմիա վ.	(Վարս)
Ստեփանեան Տիգրան	(Բագու)
Տէր-Միքայէլեան Հայկ	»
Տէր-Գասպարեան Արշակ	»
Տէր-Մարկոսեան Յովհաննէս	»
Տէր-Թադիոսեան Արշակ	»
Յուրինեան Նիկողայոս	»
Բալանթար Գրիգոր	»

Ընդամենը 106 հոգի, տարեկան 3 ր անդամա-
վճար, կը կազմէ $106 \times 3 = 318$ ր.

Յիշեալ 106 հոգուց 1916 թ. իրանց անդամակ-
ցական վճարը վերանորոգեցին միայն 27-ը, ուրեմն
 $27 \times 3 = 81$ ր.

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ԸՆԿ. ՄՇՏԱԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱՆԵՐԻ

I. Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

Աւան-Իւզրաշեան Դաւթ-իւան
Աւան-Իւզրաշեան Անդա
Արամեան Միքայէլ
Միլեան Արշակ
Մարտիրոսեան Ռոստոմ
Մելիք-Աղաբեան Ալէքսանդր
Խուշնուհ Մնացական
Շաղինեան Իվան Ալ.
Սուլթանեան Մինաս
Տէր-Նիկողոսեան Յովսէփ բժ.
Բալանթարեան Մկրտիչ

II Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ի Յ. Դ Ո Ւ Ր Ս

Աղամեան Սուրէն (Բագու)
Այվազեան Աղէքսանդր
Այվազեան Ստեփան »
Աֆրիկեան Արտաշէս (Մօսկվա)
Բուզազեան Տիգրան (Բագու)
Թադէոսեան Սամսոն »
Կոստանեան Տիրուհի (Մօսկվա)
Մարգարեան Ղևոնդ (Բագու)
Մայիլեան Իլիա »
Մայիլեան Դանիէլ »
Մելիքեան Թոմաս »
Միքայէլեան Բաֆայէլ »

Մելիք-Աբրահամեան Աբրահամ (Բագու)
 Մելիք-Դադաշեան Տիգրան »
 Յակոբեան Բաղդասար »
 Շխեան Բաղրատ »
 Սպէնդիարեան Աղէքսանդր (Սիմֆէրոպոլ)
 Սարուխանեան Միրզա (Բագու)
 Տէր-Յակոբեան Լուսին (Մոսկվա)
 Տէր-Մկրտչեան Գրիստափոր (Բագու)
 Տէր-Մարգարեան Գաբրիէլ »
 Քալանթարեան Արտաշէս »
 Ընդամենը 33 հոգի, անդամավճարը 100 ռ.
 ուրեմն $33 \times 100 = 3300$ ռ.:

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ն Ե Ր

Էջ.	ՏՈՂ.	ՏՊՎԱԾ Է	ՊԷՏՔ Է ԼԻՆԻ
57	«Армения»	Յոգ. Ընկ. Խուսի է 3037 ռ. 66 Կ. 3065 ռ. 66 Կ.	
»	»	3180 » —	3198 » —
59	5 Վերից	Բրոշիւրի հեղինակին 234 » —	225 » —
72	8 »	2-րդ նստագլ 6000 » —	60000 » —

ՆԱԽԱՀԱՇԻԻ

Հայ Նպաստամատույց Ընկերութեան

1917 թ.

Ն Ա Խ Ա Հ Ա

Մ Ո Ւ Տ Ք

(Կազմած յուն

I. ԱՆԴԱՄԱՎՃԱՐՆԵՐ տարեկան 150 անդամ .	Բուբ. Կ.	450 —
II. ՆՈՒԷՐՆԵՐ, յօգուտ Ընկ. ընդհ. կարիքների և որբերի .		20,000 —
III. ԲԺՇԿԱՊԵՏ Յ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ նուիրած ան- ձեռնմխելի 10 հազար բուբլի տարեկան %/%-ները .		500 —
V. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՁեռնարկոթեմաՄԲ որևէ հասոյթ (օր. զբօսաճից, ներկայացումից)		1,000 —
V. ԵՐԵՔ ՈՐԲԱՆՈՅՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԵԱՆ հա- մար (295 որբեր) կառավարական նպաստ, հաշված ամեն մի որբին ամսական 15 ր. նպաստադրամ .		53,100 —
VI. ՅԵՏ ՍՏԱՆԱԼԻ ԹԻԻՐՔԱՀԱՅ արհեստաւոր- ներից կառավարական նպաստի հաշւին մօտ .		8,000 —
VII. ՕԳՆՈՒԹԻԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՎՆԱՍՎԱԾ- ՆԵՐԻՆ, կառավարական նպաստ .		100,000 —
VIII. ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ 1) 1916 թ. չը վճարած . 8388 2) 1917 թ. համար 403 աշ. . 14.508		22,896 —
IX. ԲԱՆԿԻՑ ԸՆԿ. ԳՈՒՄԱՐԻ 1916 թ. %/%-ները		1.025 92
X. ՄՆՈՒՄ ԷՐ ԿԱՆԽԻԿ ԱՌ 1 ՅՈՒՆ. 1917 թ. .		19,745 58
Ընդամենը		226,717 50

Ծանօթ. Վարչութիւնը իր նախագծած «Աշխատանքի Տան»
համար, որ հիմնվելու է Երևանում՝ հայ փախստականներին և զիւ-
րացիութեանը աշխատանք հայթայթելու նպատակով, յատուկ զե-
նուցագրով և նախահաշուով խնդրել է պատշաճ իշխանութիւնից
50—200,000 բուբլի:

Ծ Ի Ի 1917 թ.

վարի 15-ին)

Ե Լ Ք

Բուբ. Կ.

I. ԵՐԵՔ ՈՐԲԱՆՈՅՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ,—սը- նունդ, վառելիք, լուսաւորութիւն, ու սուտ, բժշկական օգնութիւն, հագուստ, կօշիկ, սպիտակեղէն, ուճիկներ ծառա- յողներին, բէմօնտ, և այլն, մօտ . . .		100,000 —
II. ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՎՆԱՍՎԱԾՆԵՐԻՆ 1) Փախստահինամ կազմակերպութիւն- ների Միութեան միջոցով . . . 2) Անմիջապէս նպաստամ. կողմից . . .		100,000 — 5677 50 105,677 50
III. ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ, Բայազէտ քաղաքում և Արծափ գիւղում (յունվա- րից—դեկտեմբեր) . . .		8000 — 500 —
IV. ՆՊԱՍՏՆԵՐ . . .		
V. ԵՐԿՈՒ ՊՐԲԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ բժշկ. Յ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ նուիրած գումարի տո- կոսիքով . . .		500 —
VI. ԴԻԻԱՆԱԿԱՆ - ԳՈՐԾԱՎԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵ- ԿԱՅԻՆ ծախքեր, թղթեղէն, պօստ, հե- ռագիր, յայտարարութիւն, տպագրու- թիւն, գրասենեակի վարձ, անակնկալ ծախքեր և այլն . . .		1200 —
VII. 1915 և 1916 թ.թ. ՏԵՂԵԿԱԳՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒ- ԹԻՒՆ . . .		600 —
XIII. ՌՈՃԻԿՆԵՐ. 1) Գործավար-հաշւապահին . . . 2) Ծառայի . . . 3) Լիազօրներին . . .		900 — 240 — 1600 — 2740 —
XI ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼԻ Կ. ԳԼԽ. ԿՕՄԻՏԵՏԻՆ ար- հեստանոցների համար տրված գումարի հաշւին . . .		7500 — Ընդամենը 226,717 50

Նախագահ Վարչութեան՝ Դ. ԽԱՆ ԱԿԱՆ-ԻԻԶԲԱՇԵԱՆ

Փոխ-Նախագահ՝ Հ. ԱՌԱՐԵԼԵԱՆ

Անդամներ՝

- Մ. ՍՐԱՍԵԱՆ
- ԱԻ. ԵԶԵԿԵԱՆ
- ՍՏ. ԿԱՆԱՅԻԱՆ
- ՍՏ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ
- Մ. Հ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
- Մ. Ի. ՍՊԷՆԴԻԱՐԵԱՆ
- ԳՐ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Բարտաղարի պաշտօնակատար՝ Ս. ԵՍԱՅԵԱՆ

Հնկերութեան հասցէն՝

Тифлисъ, Общество вспомошествованія На Случай Бѣдъ

«И П А С Т А М А Т У Й Ц Ъ»

Соломоновская, 21.

<< Ազգային գրադարան

NL0227190

43.162